

**Odbor školstva Úradu Košického samosprávneho kraja,
Námestie Maratónu mieru 1, Košice**

**Koncepcia rozvoja odborného vzdelávania na
školách v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického
samosprávneho kraja**

Košice

jún 2008

OBSAH

1. Úvod

2. Spoločenské východiská rozvoja stredného odborného vzdelávania

- 2.1 Slovenská republika
- 2.2. Košický samosprávny kraj
  - 2.2.1 Ekonomické a sociálne charakteristiky KSK
  - 2.2.2 Štruktúra a charakteristika trhu práce a pracovnej sily KSK
  - 2.2.3 Uplatňovanie absolventov SOŠ a SOU v praxi
  - 2.2.4 SWOT analýza ľudských zdrojov

3. Analýza súčasného stavu stredného odborného vzdelávania na školách v územnej pôsobnosti KSK

- 3.1 Vývoj odborného školstva na Slovensku po roku 1990
- 3.2 Vývoj odborného školstva v rámci KSK po roku 2002
  - 3.2.1 Vývoj odborného školstva v okrese Košice a Košice- okolie
  - 3.2.2 Vývoj odborného školstva v okrese Michalovce
  - 3.2.3 Vývoj odborného školstva v okrese Trebišov
  - 3.2.4 Vývoj odborného školstva v okrese Spišská Nová Ves
  - 3.2.5 Vývoj odborného školstva v okrese Rožňava
  - 3.2.6 Vývoj odborného školstva v okrese Sobrance
  - 3.2.7 Vývoj odborného školstva v okrese Gelnica
- 3.3 Skladba študijných a učebných odborov podľa skupín na školách v územnej pôsobnosti KSK
- 3.4 Materiálno - technické zabezpečenie odborného vzdelávania
- 3.5 Kvalifikovanosť učiteľov stredných odborných škôl
- 3.6 Poskytovanie služieb škôl verejnosti
- 3.7 Školské stravovanie a ubytovanie žiakov

4. Financovanie stredných škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK - súčasný stav a predpokladaný vývoj

5. Strategické zámery, ciele a opatrenia Koncepcie odborného vzdelávania KSK.

- 5.1 Vízia a moderná škola budúcnosti
- 5.2 Strategické zámery a ciele v oblasti stredného odborného vzdelávania
- 5.3 Zásady riadenia a časový harmonogram
- 5.4 Zmena štruktúry stredných škôl – opatrenia
- 5.5 Budovanie centier odborného vzdelávania - opatrenia
- 5.6 Programy celoživotného vzdelávania v SOŠ - opatrenia
- 5.7 Získanie certifikátov manažérstvo kvality v SOŠ - opatrenia
- 5.8 Rozvoj cezhraničnej spolupráce v odbornom školstve v KSK

6. Záver

7. Použité zdroje

Príloková časť

Použité odborné skratky :

KSK – Košický samosprávny kraj
OŠ KSK – Odbor školstva Košického samosprávneho kraja
ÚPSVR - Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
ÚPSVaR – Úrad práce sociálnych vecí a rodiny
OVP – odborné vzdelávanie a príprava
SŠ – stredná škola
ZSŠ – Združená stredná škola
SOŠ – Stredná odborná škola
DOŠ – Dievčenská odborná škola
COV – Centrum odborného vzdelávania
SVOŠ - Strednej vinársko-ovocinárska škola
EÚ – Európska únia
KROV – Koncepcia rozvoja odborného vzdelávania
OECD - Organisation for Economic Co-operation and Development
UIPS – Ústav informácií a prognóz školstva
ŠIOV – Štátny inštitút odborného vzdelávania
ECDL – European Computer Driving Licence
CISCO – Cisco Unified Communication
IKT – Informačné a komunikačné technológie

1. Úvod

Prechodom zriaďovateľskej pôsobnosti stredných škôl na Košický samosprávny kraj vznikla pre zriaďovateľa povinnosť okrem zabezpečenia vhodných materiálno technických podmienok aj povinnosť pripravovať strategické ciele a koncepcie rozvoja pre jednotlivé typy škôl vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti. Nedostatok absolventov technických smerov na trhu práce, pokles demografickej krivky v posledných rokoch a tiež nezáujem žiakov o štúdium na odborných školách vyvolal potrebu u zamestnávateľov zapojiť sa do riešenia vzniknutej situácie v spolupráci s ministerstvami, zriaďovateľmi a strednými odbornými školami.

Zo skúseností vo vyspelých štátoch vyplýva, že problém smerovania a prognózovania prípravy na povolanie možno riešiť v podstate dvoma spôsobmi:

- a) prepojením systému odborného vzdelávania a prípravy s trhom práce (sledovaním uplatnenia absolventov jednotlivých učebných a študijných odborov na trhu práce) alebo priamym vstupom zamestnávateľov do prípravy na povolania,
- b) stanovením prioritných odvetví ekonomickej činnosti, ktoré sa vláda zaviazala v určitom časovom horizonte podporovať.

Rozhodujúcim pre prognózovanie a smerovanie rozvoja prípravy na povolanie je vytypovanie perspektívnych odvetví, v ktorých sa predpokladá nárast strategických investícií a tým aj potreba veľkého počtu kvalifikovanej pracovnej sily.

Analýza siete škôl pôsobiacich v odbornom vzdelávaní, štruktúra učebných a študijných odborov a počet ich absolventov vo väzbe na existujúce i predpokladané požiadavky trhu práce poukazuje na potrebu zásadnej transformácie zastaraného systému stredoškolského odborného vzdelávania. Pripravovaný Zákon o výchove a vzdelávaní (Školský zákon) navrhuje vytvorenie novokoncipovanej strednej odbornej školy, ktorá vznikne transformáciou terajších SOU, SOŠ a ZSS. Tento typ školy bude poskytovať množstvo variabilných a flexibilných vzdelávacích ciest s rozličnými úrovňami všeobecného a odborného vzdelania a umožní vyššiu efektívnosť prípravy na povolanie.

Prioritou koncepcie odborného vzdelávania a prípravy na povolanie je spolupráca zamestnávateľov a stredných odborných škôl. Je potrebné, aby sa zamestnávatelia podieľali na tvorbe sústavy učebných a študijných odborov, na stanovení obsahu vzdelávania, pri zabezpečovaní praktického vyučovania, pri overovaní spôsobilosti vykonávať povolanie (maturitné skúšky, záverečné skúšky).

Odbor školstva KSK si ako jednu z priorít určil vyvolanie širšej diskusie medzi územnou samosprávou, zamestnávateľmi, štátnou správou, ale aj ostatnou verejnosťou o sfunkčnení systému odborného vzdelávania a prípravy. Obsahom diskusie doposiaľ boli podrobnosti o právach a povinnostiach subjektov, ktoré sa zúčastňujú na príprave na povolanie, právach a povinnostiach žiakov, zmluvách medzi žiakmi a perspektívnymi zamestnávateľmi, finančnom a hmotnom zabezpečení žiakov a pod. Zo strany zamestnávateľov sa očakáva definovanie potrieb kvalifikovanej pracovnej sily, vymedzenie požiadaviek na profil absolventa a obsahu prípravy na povolanie.

Koncepcia rozvoja odborného vzdelávania bola pripravovaná za spoluúčasti riaditeľov stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK a prerokovaná zástupcami zamestnávateľov. Na základe predložených návrhov boli pripomienky zakomponované do predkladaného materiálu.

2. Spoločenské východiská rozvoja stredného odborného vzdelávania

2.1. Slovenská republika

Vzdelávacia politika na Slovensku pre oblasť odborného vzdelávania a prípravy je otvorený systém, ktorý zahŕňa všetky procesy riadenia, financovania, organizácie a fungovania vnútorných a vonkajších vzťahov so zainteresovanými subjektmi. Ich cieľom je podporovať rovnaké vzdelávacie príležitosti pre žiakov, s uplatňovaním princípov celoživotného vzdelávania tak, aby získali kvalifikáciu požadovanú trhom práce a zamestnávateľom.

Najzávažnejším dokumentom vzdelávacej politiky je vládou SR schválený Národný program výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike na najbližších 15 až 20 rokov, ktorý sa ako prvý zmieňuje o dvojúrovňovom obsahu vzdelávania. Slovensko má od 16.2.2005 vlastnú národnú Lisabonskú stratégiu - Stratégia konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010: Lisabonská stratégia pre Slovensko. Rezorty vypracovali návrhy akčných plánov, ktoré syntetizovalo ministerstvo financií a v júli 2005 boli schválené vládou. MŠ SR vypracovalo Akčný plán pre vzdelávanie a zamestnanosť. Nosnými sa stali 3 hlavné piliere: transformácia tradičnej školy na modernú, kvalita vysokoškolského vzdelávania a stratégia celoživotného vzdelávania.

Konkrétne požiadavky štátu na následné vzdelávacie programy navrhované pre oblasť stredoškolského OVP sú spracované do materiálu Štandard stredoškolského odborného vzdelávania a výchovy (ďalej len „Štandard OVV“).

Novovzniknutá Koncepcia dvojúrovňového modelu vzdelávacích programov v oblasti odborného vzdelávania a prípravy v Slovenskej republike pomáha identifikovať problémy vyskytujúce sa v oblasti školského transformačného procesu a napĺňa parciálne ciele Programového vyhlásenia vlády SR schválené uznesením vlády č. 660 zo dňa 31. 7. 2006. Zároveň pomáha uskutočniť spoločné zámery dané v Prioritných úlohách MŠ SR na roky 2006-2010.

Dvojúrovňový model vzdelávacích programov v oblasti odborného vzdelávania a prípravy by mal byť realizovaný na úrovni štátnej prostredníctvom štátnych vzdelávacích programov a na úrovni školskej prostredníctvom školských vzdelávacích programov.

Základnými politickými východiskami koncepcie sú:

- Pracovný program Európskej komisie Vzdelávanie a odborná príprava 2010
- Maastrichtské komuniké
- Helsinské komuniké
- Stratégia konkurencieschopnosti SR do roku 2010
- Národný program výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike na najbližších 15 až 20 rokov
- Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky – august 2006

Súčasný právny stav v odbornom vzdelávaní:

- Zákon č. 29/1984 Zb. o sústav základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov a vyhláška č.80/1991 Zb. o stredných školách v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, kde je uvedená súčasne používaná pedagogická dokumentácia pre stredné školy
- Zákon č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov

- Ostatné právne normy (vyhlášky a nariadenia vlády) sú v prílohe č. 3

Súčasná pomaly postupujúca príprava legislatívy upravujúca proces zmien v obsahu a štruktúre odborného školstva bráni pri zavádzaní a rozširovaní už vypracovaných inovácií. Chýba aktivita zamestnávateľských zväzov. Dochádza k strate záujmu o odborné vzdelávanie. Nepriaznivo tu pôsobí aj demografická situácia. Táto situácia spomaľuje plnenie strategického cieľa súčasnej koncepcie, ktorým je umožnenie flexibilnejšej profilácie absolventov podľa potrieb štátu, regionálneho trhu práce, podmienok školy, vývoja študijných a učebných odborov, schopnosti a záujmov žiakov .

Realizácia Koncepcie dvojúrovňového modelu vzdelávacích programov v oblasti odborného vzdelávania a prípravy v Slovenskej republike by mala vytvoriť predpoklady k zabezpečeniu kvalitného odborného vzdelávania a významne zvýšiť uplatnenie absolventov odborného vzdelávania na trhu práce. Na naplnenie jej cieľov a programových zmien je potrebné zabezpečiť v uvedených oblastiach legislatívne zmeny:

- Oblasť prípravy a tvorby návrhu zákona o výchove a vzdelávaní
- Oblasť prípravy a tvorby štátnych vzdelávacích programov
- Oblasť prípravy a tvorby školských vzdelávacích programov
- Oblasť ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov
- Oblasť prípravy zákona o odbornom vzdelávaní

2.2 Košický samosprávny kraj

2.2.1. Ekonomické a sociálne charakteristiky KSK

Košický kraj má výhodnú strategickú polohu a dopravné prepojenie s krajinami západnej a východnej Európy. Je tranzitným územím pre prepravu ropy a zemného plynu. Na území je vybudovaná širokorozchodná trať s prekladiskovým terminálom pri Košiciach, v blízkosti hranice s Ukrajinou a Maďarskom je prekladisko tovarov v Čiernej nad Tisou s normálnym a širokým rozchodom koľají, čo vytvára vhodné podmienky na cezhraničnú spoluprácu. Územie kraja je dobre pokryté telekomunikačnou sieťou analógových a digitálnych prepojení s možnosťou celoplošného pripojenia na internet. Región disponuje vysokokvalifikovanou pracovnou silou, s veľkým podielom obyvateľstva s úplným stredoškolským vzdelaním a s vyšším vzdelaním technického a univerzitného smeru (až 50% obyvateľstva kraja). V regióne sú zastúpené priemyselné odvetvia so silnou tradíciou, počnúc strojárskym a hutníckym priemyslom až po textilný a elektrotechnický priemysel., vrátane poľnohospodárskej a potravinárskej výroby a cestovného ruchu, s technickým a ľudským potenciálom pre ich ďalší rozvoj. Región je charakteristický pestrým národnostným a multikulturálnym zložením obyvateľstva.

Košický kraj s počtom obyvateľov 766 000 (evidovaných k 31.12.2003), čo predstavuje 14,3 % z počtu obyvateľov SR, má rozlohu 6 752 km², čím zaberá 13,8 % územia SR. Košický kraj sa administratívne člení na 11 okresov. Štyri okresy (Košice I, II, III, IV) sú vytvorené v meste Košice, ďalšie okresy Košického kraja sú Košice – okolie, Gelnica, Michalovce, Rožňava, Sobrance, Spišská Nová Ves a Trebišov.

V rámci verejnej správy sú v regióne zriadené úrady samosprávy a štátnej správy. Samosprávne usporiadanie je na dvoch úrovniach – miestnej (obecnej a mestskej) a regionálnej samosprávy. Štátna správa má v regióne zastúpenie na dvoch úrovniach – okresnej a regionálnej. V dôsledku postupnej realizácie reformy verejnej správy sa výrazne posilňujú kompetencie regionálnej a miestnej samosprávy.

Sídelnú štruktúru v Košickom kraji 439 obcí, z toho 17 miest (Gelnica, Košice, Moldava nad Bodvou, Medzev, Michalovce, Strážske, Veľké Kapušany, Rožňava, Dobšiná, Sobrance, Spišská Nová Ves, Krompachy, Spišské Vlachy, Trebišov, Čierna nad Tisou, Sečovce, Kráľovský Chlmec). Košický kraj sa na počte sídiel SR podieľa 15%. Stupeň urbanizácie v kraji dosahuje 58%, keď nadpolovičná časť obyvateľov Košického kraja žije v mestách kraja. Takmer jedna tretina obyvateľov Košického kraja žije v meste Košice. Najnižší stupeň urbanizácie je v okresoch Košice - okolie (13%), Gelnica (21%) a Sobrance (18%).

Krajským mestom je mesto Košice, s počtom 236 tis. obyvateľov, ktoré je ekonomickým i kultúrno-historickým centrom celého východného Slovenska. Okresných miest je 6. Okres Košice – okolie nemá okresné mesto.

Hustota obyvateľov v Košickom kraji v priemere dosahuje 113,5 obyvateľov na km a je mierne vyššia ako priemer SR. Košický kraj má v porovnaní s inými regiónmi priaznivú vekovú štruktúru obyvateľstva. Podiel obyvateľstva v produktívnom veku dlhodobo prevyšuje celoslovenský priemer, zatiaľ čo podiel poproduktívnej časti obyvateľstva je pod celoslovenským priemerom. Index starnutia je pod úrovňou bodu 1, čo svedčí o prevyšujúcom podiele obyvateľstva v produktívnom veku a predproduktívnom veku.

2.2.2 Štruktúra a charakteristika trhu práce a pracovnej sily KSK

V rámci KSK pôsobí v jednotlivých odvetviach spolu 226 zamestnávateľov s počtom zamestnancov nad 50 osôb, u ktorých sa môžu zamestnávať absolventi škôl. Najväčšie zastúpenie je v odboroch zameraných na ekonomiku a služby a strojárstvo. Najmenšie zastúpenie je v odboroch polygrafia, v textile a odevníctve.

Z jednotlivých okresov je najväčší počet zamestnávateľov v okrese Košice IV., najmenší počet z okresu Košice I.

Štruktúru zamestnávateľov po okresoch uvádzame v **prilohe č. 1: Tabuľka č. 1**. Podklady pre zisťovanie vývoja priamych zahraničných investícií sa získavajú problematicky. Samosprávny kraj sa nemusí dozvedieť o všetkých realizovaných investíciách. Významné investície (žiadateľov, ktorí žiadajú štátnu podporu) eviduje SARIO, ktoré mimo evidencie má informácie o lokalizácii investícií, veľkosti investície ako aj o počte vytvorených pracovných miest. Pri porovnávaní podkladov za rok 2005 sa Košický kraj umiestnil na prvom mieste v objeme investícií aj v počte vytvorených pracovných miest (Zdroj: SARIO 2006). Za sledované obdobie bolo najviac investícií do odvetvia zlievarenského, strojárenského, automobilového a chemického priemyslu. Najviac investícií v rokoch 2004-2005 bolo hlavne v odvetví spracovania plastov a v automobilovom priemysle. Podľa údajov SARIO neboli implementované žiadne projekty v okresoch Gelnica, Trebišov a Rožňava. Najviac investícií bolo v priemyselnom parku Kechnec, okres Košice - okolie. Údaje získané od SARIA však neznamenajú, že do uvedených okresov neprišiel za sledované obdobie žiadny investor. Z jednotlivých okresov sa najväčší počet investícií s najväčšou výškou investícií, ako aj s najvyšším počtom vytvorených pracovných miest realizoval v rámci regiónu Košice (spolu všetky okresy).

Počet investícií podľa typov výroby v KSK uvádzame v **prilohe č. 1: Tabuľka č.2**

Počet investícií v jednotlivých okresoch uvádzame v **prilohe č.1: Tabuľka č. 3**

Vývoj a predpokladané trendy vo vývoji pracovnej sily v KSK:

Na základe odhadov demografického vývoja obyvateľov kraja poklesne počet obyvateľov kraja do roku 2010 približne na 755 tisíc (zo súčasných približne 770 tisíc). V roku 2010 na základe vývoja vzdelanosti sa počet mladých ľudí bez stredoškolského vzdelania bude znižovať zo súčasných 38 % na 34 %. Pre rozhodnutie investorov je dôležité

poznať štruktúru budúcich absolventov stredných škôl v jednotlivých odboroch aj s príslušným stupňom ukončeného vzdelania. Pre samosprávny kraj je dôležité sledovať odbory vzdelania z pohľadu zladenia s rozhodujúcimi sektormi zamestnanosti a ich kapitálovej sily.

Z pohľadu absolventov škôl dlhodobý pokles je v odboroch baníctvo a banícka geológia. Dlhodobý je zaznamenaný nárast v ekonomických odboroch. Na výber strednej školy vplyva okrem tradície v rodine a miesta bydliska, predpokladaná možnosť uplatnenia sa absolventov strednej školy. Informácie o možnom uplatnení čerpajú uchádzači o štúdium prevažne z ústnych informácií vo svojom okolí a z masovo komunikačných prostriedkov. Za nevyhnutné považujeme vstup zamestnávateľov do procesu marketingovej stratégie smerom k základným školám, v opačnom prípade niektorým stredným školám hrozí ich likvidácia. V súčasnosti stredné školy nie sú schopné pružne reagovať na nové požiadavky zamestnávateľov v regióne. Z pohľadu budúcich trendov je pozitívne, že sa rozvíja elektrotechnika, doprava a informačné technológie. V posledných rokoch evidujeme pokles počtu žiakov v strojárskych smeroch. V prípade elektrotechniky ide o rastúci trend počtu žiakov. Predpokladáme, že aj v najbližších rokoch budú pre investorov najzaujímavejšie investície v automobilovom priemysle, v chemickom priemysle (predovšetkým plasty), strojárskom a v informačných technológiách. Najhoršia situácia z pohľadu odborov je v chemických odboroch, nakoľko v KSK nie je v sieti škôl a odborov na školách ani jedná škola a odbor so zameraním na chémiu, pričom z pohľadu zahraničných investícií je práve chemický priemysel na druhom mieste.

V tabuľke č. 6 príloha č.1 uvádzame prehľad o **priamych zahraničných investíciách v KSK** (r. 2005- 2007 Zdroj SARIO 2007), ktoré umožňujú vytvoriť závery pre samosprávu, zamestnávateľov, budúcich investorov a vedenia stredných škôl. Z hľadiska ďalšieho rozvoja školstva v regióne je dôležité aj porovnávanie využitia kapacity stredných škôl v jednotlivých priemyselných odvetviach. Najväčšie zastúpenie vo využití kapacity škôl má elektrotechnický priemysel a informačné technológie 28,38% a strojársky priemysel 26,35%, najmenej hutnícky priemysel 1,64%. (Zdroj: Odbor regionálneho rozvoja KSK) .

Perspektívy:

a) Potravinársky priemysel:

Predpokladá sa znižujúca zamestnanosť v odvetví, trendy v oblasti investícií sú rastúce, hlavne pre zamestnanosť na vidieku, aj s predpokladom na budúci rastový potenciál v susediacich regiónoch (Ukrajina, Poľsko).

b) Hutnícky priemysel:

V súčasnosti je najdôležitejším zamestnávateľom s vysokou kapitálovou silou a dôležitosťou pre ďalších investorov v oblasti automobilového a strojárkeho priemyslu. V budúcnosti predpokladáme stabilizáciu v rozvoji.

c) Strojársky priemysel:

V súčasnosti evidujeme pokles absolventov stredných škôl. Predpokladáme, že zamestnanosť v odvetví bude rásť. Mierne sa zvyšujú aj investície. Predpokladáme rozvoj hlavne malých a stredných investorov, čím sa v budúcnosti stabilizuje zamestnanosť, využije existujúca tradícia a kvalifikovaná pracovná sila.

c) Elektrotechnický priemysel:

Dôležitosť odvetvia je z pohľadu pridanej hodnoty, inovácií, využitia vedy a techniky. Zamestnávajú sa hlavne vysokokvalifikované pracovné sily. Predpokladáme nárast zamestnanosti. Dôležitý bude rozvoj existujúcich zdrojov a udržanie kvalitnej pracovnej sily v regióne.

d) Chemický priemysel:

Situácia v kraji sa môže v budúcnosti zmeniť len príchodom väčších investícií, ktorá by následne vyžadovala rýchle opatrenia na vytvorenie nových odborov na stredných školách.

e) Drevospracujúci priemysel:

Buďuje na tradíciách možnosti zamestnania v menej rozvinutých oblastiach kraja. Nevýhodou je silná konkurencia z Poľska. Nepodarilo zachytiť trend a pritiahnúť zahraničných investorov (hlavne v spišsko-novomestskom regióne). Odvetvie sa však konsoliduje a predpokladáme rast. Vývoj bude v značnej miere závisieť aj od dostupnosti úverov.

f) Stavebníctvo a dopravná infraštruktúra:

S nárastom zahraničných investícií a s nárastom modernizácie v jednotlivých podnikoch nastáva rozvoj stavebníctva, u ktorého predpokladáme stabilný vývoj v regióne. V oblasti dopravnej infraštruktúry je nevyhnutné zlepšiť kvalitu existujúcich komunikácií, dobudovať diaľničnú sieť pre automobilovú dopravu, zmodernizovať a zefektívniť ostatné druhy dopravy.

Košický kraj má z hľadiska štruktúry ekonomických činností výhodnú štruktúru, 36 percent tvorí priemysel. Nevýhodné je geografické rozdelenie ekonomiky, nakoľko košické okresy sa podieľajú na zamestnanosti približne polovicou.

Pre udržanie a zvyšovanie hospodárskeho rastu a zamestnanosti v SR má zásadný význam i naďalej konkurencieschopný a dynamický priemysel a služby. Pri súčasnom zvýšení zamestnanosti, inovačných aktivít a pridanej hodnoty je nevyhnutná orientácia na sektory a výrobky s vysokou pridanou hodnotou a kvalitou, s vysokým podielom inovatívnych výrobkov a nových technológií a s vyšším zhodnotením vedomostí (zvýšené nároky na kvalifikáciu pracovnej sily).

Z tradičných sektorov s rastovým potenciálom by mohli byť smerované investície do strojárského a automobilového priemyslu, hutníckeho a kovospracujúceho priemyslu, elektrotechnického priemyslu, chemického priemyslu, drevospracujúceho a papierenského priemyslu. K rastu pridanej hodnoty by mohli prispieť investície do farmaceutického priemyslu výroby mikroelektroniky, informačných a komunikačných technológií.

Pre Košický kraj sú v najbližších 10 rokoch významné odvetvia založené na báze metalurgického a strojárského komplexu, ktoré majú v kraji tradíciu a existujú voľné kapacity (výrobné, ľudské zdroje atď.). Tieto tradičné sektory budú pre ekonomiku globálne vždy potrebné. Podobne existuje tradícia a kapacity v elektrotechnickom, potravinárskom, textilnom, chemickom, nábytkárskom a drevospracujúcom priemysle.

Nové impulzy prichádzajú s možnosťou prepojenia strojárského a elektrotechnického priemyslu na automobilovú výrobu. Ako nové progresívne odvetvia sa do popredia dostávajú informačné a komunikačné technológie. Medzi doplnkové odvetvia s rozvojovým potenciálom môžeme zaradiť cestovný ruch. Geografická pozícia na hranici s Ukrajinou môže podporiť investície do služieb v oblasti logistiky a dopravy.

2.2.3 Uplatňovanie absolventov SOŠ a SOU v praxi

Cieľom kapitoly je poskytnúť informácie:

- o celkovom počte uchádzačov o zamestnanie, ktorí sú absolventmi stredných škôl, z hľadiska ukončenia odboru a dĺžky evidencie
- vyhodnotiť dotazník, ktorý vypracoval odbor školstva KSK pre zamestnávateľov
- stručne vymedziť očakávania a perspektívy

a) *Počet a štruktúra uchádzačov o zamestnanie absolventov stredných škôl podľa skončeného odboru.*

Pod uchádzačom o zamestnanie rozumieme absolventa školy, ktorý je nezamestnaný, mladší ako 25 rokov veku, končil sústavnú prípravu na povolanie v dennej forme štúdia pred menej ako 2 rokmi a nezískal prvé pravidelne platené zamestnanie.

Zber údajov ÚPSVR sa realizuje dvakrát ročne v mesiacoch máj a september. Štatistický významný pre uplatnenie absolventov je údaj zo septembra, nakoľko v uvedenom mesiaci sa na trhu práce umiestňujú čerství absolventi po vykonaní záverečných a maturitných skúšok.

V prílohe č. 1: Tabuľka č. 4 uvádzame **Prehľad o štruktúre absolventov stredných škôl podľa odborov a jednotlivých okresov** (Zdroj: ÚPSVR Bratislava – Štatistické výsledky o nezamestnanosti absolventov a mladistvých v SR- september 2007).

V okrese Gelnica je najviac uchádzačov o zamestnanie z odborov ekonomika, organizácia, obchod a služby - 20 uchádzačov (z celkového počtu uchádzačov v okrese 31%).

V okrese Košice (okresy Košice I.- IV.) je najviac uchádzačov o zamestnanie z odborov ekonomika, organizácia a služby - 140 (27,9%), doprava, pošty a telekomunikácie je 66 uchádzačov (13 % z celkového počtu uchádzačov v okrese).

V okrese Košice - okolie je najviac uchádzačov o zamestnanie z odborov ekonomika, organizácia, obchod a služby – 74 (23,1 %), elektrotechnických - 42 (13,1 %).

V okrese Michalovce je najviac uchádzačov o zamestnanie z odborov ekonomika, organizácia a služby - 108 (31,5 %), poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo - 57 (16,6 %).

V okrese Rožňava je najviac uchádzačov o zamestnanie z odborov ekonomika, organizácia a služby – 75 (41%), elektrotechnických - 22 (12%).

V okrese Sobrance je najviac uchádzačov o zamestnanie z odborov ekonomika, organizácia a služby - 44 (36 %), poľnohospodárstvo - 15 (12,3 %). V okrese je evidovaných 18 uchádzačov v odbore elektrotechnika (14,8%), aj napriek tomu, že odbory sa v okrese nevyučujú.

V okrese Spišská Nová Ves je najviac uchádzačov z odborov ekonomika, organizácia a služby - 66 (36,9 %).

V okrese Trebišov je najviac uchádzačov z odborov ekonomika, organizácia a služby - 147 (35,5 %).

ÚPSVaR registrujú uchádzačov o zamestnanie podľa miesta bydliska, z toho dôvodu nie je možné urobiť závery o absolventoch stredných škôl nachádzajúcich sa v danom okrese, údaje informujú len o odboroch, v ktorých počet absolventov prevyšuje požiadavky trhu práce v okrese.

V rámci KSK je najviac uchádzačov o zamestnanie z odborov ekonomika, organizácia a služby – 674 (31,7%), to nasvedčuje že počty žiakov v týchto odboroch prevyšujú požiadavku trhu práce.

V porovnaní s celým Slovenskom je v rámci KSK najviac uchádzačov z odborov doprava, pošty a telekomunikácie - 168 (22,6 % celoslovenského priemeru), čo svedčí o tom, že absolventi týchto odborov sa ťažko uplatňujú na trhu práce v KSK.

b) Počet uchádzačov o zamestnanie absolventov stredných škôl podľa dĺžky evidencie.

V prílohe č.1: Tabuľka č. 5 uvádzame **prehľad o uchádzačoch podľa dĺžky evidencie na ÚPSVR** (Zdroj: ÚPSVR Bratislava – Štatistické výsledky o nezamestnanosti absolventov a mladistvých v SR- september 2007).

Úrady práce v štatistike evidujú uchádzačov o zamestnanie do 24 mesiacov a to v trojmesačných intervaloch.

Do troch mesiacov evidencie sa na trhu práce najlepšie umiestnia absolventi z okresov Košice- okolie (82,9%), Spišská Nová Ves (82,7%). Najmenej umiestnených absolventov je z okresu Rožňava (65 %) a Sobrance (66,4 %).

Aj keď sa všetci absolventi KSK umiestnia do 18 mesiacov, v rámci Slovenska je počet neumiestnených absolventov v intervale od 15 do 18 mesiacov 43,1 %.

Uvedené štatistické údaje naznačujú možnosti a potrebu reštrukturalizácie jednotlivých odborov na školách, v okresoch a aj v rámci KSK.

c) Vyhodnotenie Dotazníka pre zamestnávateľov.

Odbor školstva KSK v septembri 2007 vypracoval a vyhodnotil dotazník (**vid' Príloha č.2**), ktorý bol adresovaný zamestnávateľom príslušného regiónu, ktorí majú viac ako 50 zamestnancov. Dotazník sa týkal kompetencií a pracovných zručností absolventov, možnosti spolupráce zamestnávateľov, iných organizácií a centier odborného vzdelávania. Výsledky prieskumu by mali byť jedným z východísk koncepcie odborného vzdelávania v Košickom kraji.

Musíme však konštatovať nízku návratnosť dotazníkov (z 340 dotazníkov sa vrátilo 95 čo je 27,9%).

Z kľúčových kompetencií, ktorými by mal absolvent disponovať zamestnávateľa najčastejšie uvádzajú, odbornosť 58 (61,1%), aktívny prístup 52 (54,7%), výkonnosť 48 (50,5%).

Za najmenej potrebné považujú podnikavosť 2 (2,1%), plánovanie a organizovanie 5 (5,3%), celoživotné vzdelávanie 6 (6,3%).

Najväčšie rezervy absolventov v kompetenciách alebo pracovných zručnostiach vidia v samostatnosti 55(57,9%), v aktívnom prístupe 51 (53,7%), schopnosť riešiť problémy 38(40%).

Rezervy absolventov nevidia v podnikavosti 2 (2,1%), v celoživotnom vzdelávaní 12 (12,6%).

Za najväčšie možnosti spolupráce vhodnej pre rozvoj kľúčových kompetencií študentov vidia v účasti na burze práce 285 (30%) a v spolupráci s rodičmi potenciálnych žiakov 253 (26,6%). Je ale potrebné uviesť, že všetky formy spolupráce uvádzané v dotazníku považujú za dôležité čo vidíme z odpovedí, ktoré sa všetky pohybujú nad 20%.

Za posledné dva roky sa najviac u zamestnávateľov uplatnili možnosti spolupráce pri vykonávaní odbornej praxe žiakov vo firme 74 (77,9%) a možnosti spolupráce so strednou odbornou školou 67 (70,5%).

Najmenej sa za predchádzajúce obdobie (r.2005, r.2006) uplatnila spolupráca s Košickým samosprávnym krajom - zriaďovateľ SŠ 8 respondentov (8,4%).

Prostredníctvom vlastných organizácií sú zamestnávateľa schopní rozvíjať spoluprácu najmä so strednou odbornou školou 77 (81,1%), formou odbornej praxe žiakov vo firme 60(63,2%).

Najmenej sú schopní rozvíjať spoluprácu pri príprave a organizácii vzdelávacích akcií a workshop - ov 11 (11,6%).

Hlavné prekážky, ktoré podľa zamestnávateľov bránia organizáciám podieľať sa na jednotlivých formách spolupráce tvoria zanedbateľné percento do 7%.

Zamestnávateľa by uvítali vytvorenie centier odborného vzdelávania v rámci KSK najmä v odboroch strojárstvo, elektrotechnika, stavebníctvo a drevospracujúci priemysel 61 (64,2%)

Pre organizáciu môže byť podiel pri tvorbe koncepcie odborného vzdelávania s KSK prínosom pre 32 respondentov čo je 33,7%. Až 66 (69,5%) zamestnávateľov má v súčasnosti problém so získaním kvalifikovanej pracovnej sily najmä v profesiách nástrojár, elektromechanik, obrábač kovov, technológ, dispečer, zvarač, sústružník, frézár, nastavovač CNC strojov, šitie konfekcie, pletiarenská výroba, majstri výroby - pletiareň, konfekcia...

Z vyššie uvedeného je potrebné skonštatovať, že je malý záujem zamestnávateľov o ďalšie vzdelávanie zamestnancov, nemajú záujem o pracovníkov podnikavých schopných plánovania. Rezervy vidíme aj v spolupráci so zriaďovateľom aj keď od roku 2007 sa v podstatnej miere komunikácia zlepšila.

d) Očakávania a perspektívy

V tabuľke č. 6 príloha č.1 uvádzame prehľad o **priamych zahraničných investíciách v KSK** (r. 2005- 2007 Zdroj SARIO 2007), ktoré umožňujú vytvoriť závery pre samosprávu, zamestnávateľov, budúcich investorov a vedenia stredných škôl. Z hľadiska ďalšieho rozvoja školstva v regióne je dôležité aj porovnanie využitia kapacity stredných škôl v jednotlivých priemyselných odvetviach. Najväčšie zastúpenie vo využití kapacity škôl má elektrotechnický priemysel a informačné technológie 28,38% a strojársky priemysel 26,35%, najmenej hutnícky priemysel 1,64%. (Zdroj: Odbor regionálneho rozvoja KSK) .

2.2.4 SWOT analýza ľudských zdrojov

KRITICKÁ OBLASŤ Č.1 – EKONOMICKÝ ROZVOJ

Silné stránky:

- Ukončenie I. a II. etapy racionalizácie stredných škôl v Košickom kraji
- Prítomnosť U. S. Steel Košice
- Existencia potenciálnych pólov rozvoja – Spišská Nová Ves a Michalovce
- Potenciál kvalifikačne a cenovo konkurencieschopnej pracovnej sily
- Priaznivejší demografický vývoj v porovnaní so SR a EÚ
- V porovnaní so SR mierne rozvinutejšie odborné stredné školstvo a technické vysoké školstvo
- Záujem zamestnávateľov o investície v kraji a záujem o kvalifikovanú pracovnú silu
- Pomerne rozvinuté malé a stredné podnikanie v niektorých oblastiach kraja

Slabé stránky:

- Nízka miera diverzifikácie priemyslu
- Nerovnomerne rozmiestnená priemyselná výroba
- Nízka miera finalizácie a sofistikovanej výroby
- Odchod kvalifikovaných pracovníkov
- Nepriaznivá kvalifikačná štruktúra nezamestnaných
- Nepriaznivé podnikateľské prostredie pre malé a stredné podnikanie
- Zastaralý technický park odborných škôl

Príležitosti:

- Zvýšený záujem zahraničných investorov o investovanie
- Využitie štrukturálnych fondov EÚ
- Rozvoj zahraničného obchodu, zvýšenie exportu

- Dobudovanie medzinárodných dopravných ťahov

Ohrozenia:

- Zvýšenie konkurenčného tlaku po vstupe do EÚ
- Presun záujmu investorov z dôvodu lacnejšej pracovnej sily smerom na východ
- Nedostatočná absorpčná schopnosť SR čerpať prostriedky EÚ
- Nedostatočne efektívne podporné inštitúcie pre priame zahraničné investície a export

KRITICKÁ OBLASŤ Č.2 – ĽUDSKÉ ZDROJE

Silné stránky:

- Vhodná demografická štruktúra obyvateľstva
- Priaznivý stav prirodzeného prírastku obyvateľstva
- Multikultúrna spoločenská klíma
- Košice – centrum vzdelávacích a kultúrnych inštitúcií, univerzitné centrum
- Vysoký podiel obyvateľstva v produktívnom veku
- Schopnosť obojstrannej komunikácie obyvateľstva v prihraničných oblastiach
- Programovacie obdobie 2007 – 20013 (napr. ESF – operačný program Vzdelávanie, OP Zamestnanosť a soc. inklúzia,

Slabé stránky:

- Vysoká miera nezamestnanosti, problém dlhodobej nezamestnanosti
- Nízka životná úroveň obyvateľstva
- Vysoká koncentrácia neprispôsobivej časti obyvateľstva
- Vysoké percento ťažko vzdelávateľného obyvateľstva
- Zastaranosť školských budov, nedostatok financií na ich prevádzku a vybavenie
- Nedostatok informácií a motivácie obyvateľstva v oblasti podnikania
- Nerozvinutosť vidieckych oblastí
- Nedostatočné vedomosti o hospodárskom rozvoji a ekonomickej situácii v prihraničných oblastiach
- Nedostatočná jazyková vybavenosť (svetové jazyky) na stredných odborných školách a stredných odborných učilištiach
- Chýba kontinuita prípravy pedagogických zamestnancov vplyvom ich nedostatočnej motivácie
- Prítomnosť odborov so slabou možnosťou uplatnenie v praxi

Príležitosti: Podpora aktivít riešiacich rómsku problematiku

- Podpora systému rekvalifikácie pracovníkov
- Dobudovanie materiálno-technickej základne školstva
- Podpora transformácie siete zdravotníckych zariadení a zariadení sociálnych služieb
- Podpora partnerstva a spolupráce štátnych a neštátnych organizácií
- Zlepšením dopravnej dostupnosti zatriktívniť vidiek pre podnikanie a cestovný ruch
- Rozvoj služieb, školstva a cestovného ruchu smerujúci k vytváraniu pracovných príležitostí

- Rozvojom hospodárskych aktivít založených na využívaní miestnych zdrojov zabezpečiť trvalú udržateľnosť rozvoja
- Kultivovaním geofondu stabilizovať ekológiu krajiny
- Vytvorením garančného fondu podporovať začínajúcich podnikateľov
- Diverzifikácia výrobných podnikov, organizácií a vzdelávacích zariadení budovaním pobočiek
- Výstavbou logistických centier zlepšiť zásobovanie a odbyt
- Rozvoj služieb
- Spolupráca v rámci Vyšegrádskej štvorky (SR, ČR, Maďarsko, Poľsko)
- Výzvy v rámci Operačného programu Ľudské zdroje v programovacom období 2007-2013

Ohrozenia:

- Pokles reálnych miezd
- Rast nezamestnanosti
- Pokles počtu stálych obyvateľov obcí, strata identity obcí
- Neriešenie rómskej problematiky
- Pomalý rozvoj dopravnej infraštruktúry
- Nedobudovanie siete inštitúcií poskytujúcich služby podnikateľom
- Nedostatočná inštitucionálna sieť pre využívanie disponibilných finančných zdrojov
- Prílev lacných, zahraničím vysoko dotovaných potravín
- Absentujúca legislatíva pre odborné vzdelávanie
- Nedostatočné zdroje pre modernizáciu stredných škôl modernou technikou
- Nepripravenosť na eventuálne zmeny v štruktúre trhu práce
- Príliv zahraničnej kvalifikovanej pracovnej sily, ktorá znehodnocuje domácu pracovnú silu

3. Analýza súčasného stavu stredného odborného vzdelávania na školách v územnej pôsobnosti KSK

3.1 Vývoj odborného školstva na Slovensku po roku 1990

Vývoj odborného školstva na Slovensku bol značne poznamenaný spoločenskou prestavbou, zmenami vo vlastníckych vzťahoch a postupným odčleňovaním škôl od podnikov a závodov. Zriaďovateľom SOU boli priemyselné a poľnohospodárske podniky, u ktorých praktické vyučovanie sa zabezpečovalo na pracoviskách týchto firiem od 2. ročníka. Pedagogickí zamestnanci boli zamestnancami štátu (KNV). Delimitáciou majetok prešiel pod správu rezortov (Ministerstvo hospodárstva, ministerstvo pôdohospodárstva atď.). V roku 2002 došlo k zmene zriaďovateľa u všetkých stredných škôl, ktorým sa stal Košický samosprávny kraj. Uvedené zmeny mali najväčší nepriaznivý vplyv na školy zamerané na poľnohospodárstvo, strojárstvo a niektoré odbory v službách. V sieti škôl a školských zariadení MŠ SR nastal nekoordinovaný pohyb, pričom prevládalo chaotické zaraďovanie škôl a odborov riadiace sa len momentálnym záujmom rodičov a žiakov bez ohľadu na vytvorené podmienky na školách a plánovanie. Zmena podmienok v spoločnosti, zavádzanie tržného mechanizmu a zánik štátnych podnikov nepriaznivo ovplyvnil odborné vzdelávanie na Slovensku. Vznik Dievčenských odborných škôl - DOŠ napriek rýchlemu boomeru sa ukázal ako neopodstatnený, nakoľko trh práce nepotreboval v takom počte takto pripravenú pracovnú silu. Vzrástol počet obchodných akadémií – OA, odbory s ekonomickým zameraním na SOU technicko-administratívny pracovník (TAP), na SOŠ technické a

informatické služby (TIS), ktoré produkovali pracovnú silu, ktorú trh práce nemohol absorbovať. Otvorenie trhu, hlavne pre ázijské krajiny, spôsobilo problémy s predajom textilných a odevných výrobkov. Z dôvodu nízkej ceny tovarov a na úkor kvality textilné podniky prepúšťali, čo malo veľký vplyv na záujem žiakov o štúdium v odboroch, ktoré s textilnou a odevnou výrobou priamo súviseli. Rozpad stavebných a strojárskych podnikov spôsobil pokles záujmu žiakov o štúdium stavebných a strojárskych odboroch, odborné školy boli nútené prepúšťať svojich aj odborných pracovníkov, dostávali sa do ekonomických problémov aj z dôvodov normatívneho financovania na žiaka školy. Nedostatok absolventov v profesiách technického zamerania a odliv pracovnej sily z regiónov Košického kraja sa prejavil v rokoch 2005-2007, kedy firmy prichádzajúce na trh práce už nemali dostatok pracovníkov v odboroch strojárstvo, hutníctvo, stavebníctvo, elektrotechnika. Zmena situáciu na trhu práce a jeho potreba zastihla odborné vzdelávanie vo chvíli, kedy mnohé školy už boli nútené združovať sa, spájať sa, otvárať odbory zaujímavé pre žiaka, aby zachovali svoju existenciu.

Napriek zložitému vývoju pozitívom je, že sústava študijných a učebných odborov sa vzhľadom na požiadavky otvoreného trhu práce pravidelne aktualizovala, počet odborov zaradených v sieti sa znížil o 570 odborov a zameraní, čo predstavuje 55,2% z doterajšej sústavy odborov, vzniklo a následne sa zaradilo 193 odborov a zameraní, čo predstavuje 18,7 % z doterajšej sústavy odborov, celková zmena v roku 2005 je o 377 odborov, čo je 36,5% v sústave odborov v prospech požiadaviek trhu práce.

Nepriaznivo do vývoja odborného školstva zasiahol vznik gymnázií, najmä súkromných a cirkevných a pokles demografickej krivky. Potreba zabezpečiť dostatok finančných prostriedkov na odborné školy viedla Odbor školstva KSK k racionalizačným opatreniam. Školstvo v kraji prešlo dvoma etapami racionalizácie, čím sa nastúpila cesta efektívneho riadenia stredného školstva a uvoľnili sa prostriedky na materiálno-technické vybavenie v školách, čo predtým nebolo možné. Takto vytvorená cesta na modernizáciu v školstve otvorila možnosti na zlepšenie prípravy odborníkov pre potreby praxe.

3.2 Vývoj odborného školstva v rámci KSK po roku 2002

Zásadnou zmenou bola zmena zriaďovateľa u stredných škôl. Košický samosprávny kraj po delimitácii stredných škôl a školských zariadení musel riešiť nevysporiadaný majetok škôl, zlý technický stav budov, do ktorých sa po roku 1990 neinvestovalo a materiálno-technické vybavenie škôl. Vývoj odborného školstva po roku 2002 v rámci KSK kopíroval vývoj odborného školstva v rámci celého Slovenska, vzhľadom na charakter oblastí a vzdialenosť od Bratislavy mal na školstvo väčší dopad, ako v iných krajoch.

Pozitíva vo vývoji:

- dostupnosť vzdelávania pre všetkých žiakov,
- vzdelávanie pre národnostné menšiny,
- kvalifikovanosť pedagogických zamestnancov je na veľmi dobrej úrovni,
- vedenia škôl zvládli až na malé výnimky proces transformácie v školstve,
- zavádzanie nových odborov, experimentálne overovanie odborov,
- vybavenosť škôl výpočtovou technikou, zavedenie internetu na všetkých stredných školách,
- priebežne sa zabezpečuje ďalšie vzdelávanie zamestnancov škôl,
- zrealizovali sa I. a II. etapy racionalizácie siete škôl a školských zariadení v Košickom kraji,
- vytvorenie fungujúceho modelu spolupráce KSK s riaditeľmi SŠ formou poradných skupín,

- pasportizácia škôl,
- postupná modernizácia škôl a školských zariadení z uvoľnených zdrojov po racionalizácií, zlepšenie spolupráce so zamestnávateľskou sférou,
- účasť v komisiách zriadených pri jednotlivých ministerstvách a pri organizáciách ním zriadených (napr. ŠIOV).

Negatíva vo vývoji:

- nekoordinovaný nárast neštátneho školstva (súkromné a cirkevné školy),
- nekoordinované zavádzanie nových odborov a typov škôl hlavne v rokoch 1991-2000 (napr. obchod a podnikanie, technické a informatické služby),
- neukončený experiment nového typu školy (DOŠ),
- nízky normatív na žiaka,
- nedostatok finančných prostriedkov na modernizáciu škôl,
- rôzne podmienky pre zriaďovanie stredných škôl a zavádzanie do siete MŠ SR odborov na školách v štátnej sfére a v neštátnej sfére
- posilnenie kompetencií KŠÚ
- slabá spolupráca so zamestnávateľmi a ich zapojenie do výchovno-vzdelávacieho procesu
- neprispôsobenie učebných plánov a osnov požiadavkám trhu práce
- voľba na povolanie u žiaka vo veku 15 rokov
- slabá spolupráca MŠ SR a ŠIOV pri zavádzaní nových odborov do siete
- zdĺhavý administratívny proces pri posudzovaní zmien v sieti škôl a školských zariadení
- slabý informačný tok z MŠ SR, ŠIOV a ŠPÚ o pripravovaných zmenách smerom,
- slabá pripravenosť odborných pracovníkov v riadiacich orgánoch,
- chýbajúci systém zodpovednosti a odbornosti jednotlivých inštitúcií.

3.2.1 Vývoj odborného školstva v okrese Košice a Košice- okolie

Stredné odborné vzdelávania v okrese Košice a Košice - okolie zabezpečovalo 6 stredných priemyselných škôl (SPŠ), 3 obchodné akadémie (OA), 1 hotelová akadémia (HA), 2 stredné zdravotnícke školy (SZŠ), 3 umelecké školy (Konzervatórium, Stredná umelecká škola, Škola úžitkového výtvarníctva), 2 stredné poľnohospodárske školy (1 Stredná poľnohospodárska a priemyselná škola a Stredná veterinárna škola) a 15 stredných odborných učilíšť (SOU).

V dôsledku spoločenských zmien zanikli, alebo sa transformovali poľnohospodárske družstvá a štátne majetky na s. r.o. , zanikli priemyselné a poľnohospodárske podniky (Mäsovýchod, Východoslovenské pekárne a cukrárne, Mlyn Košice, Pivovar Cassovia Košice, Mliekareň Košice, Vinárske závody Košice, Technika v.d. Košice, Kovoslužba Košice, KORT Košice, Tatrasvit, OZKN), stavebné podniky (Pozemné stavby, Hutné stavby, Mestský stavebný podnik, Okresný stavebný podnik, Inžinierske stavby). Zmeny sa dotkli aj v oblasti služieb, kde zanikli Komunálne služby, Prior, Potraviny. Pretransformovali sa ZŤS Košice, U.S.STEEL Košice, Dopravný podnik mesta Košíc. V dôsledku uvedených zmien zanikli SOU pozemných stavieb, SOU inžinierskych stavieb, SOU pri MSP, zmeny postihli aj ostané SOU zmenou zriaďovateľa. Zmeny spôsobili pretransformovanie 3 škôl na ZSS (ZSS odevná a textilná Košice vytvorená z SOU odevného a textilného a DOŠ; Združená stredná škola, Gemerská vytvorená z SOU služieb, SPŠ odevnej a DOŠ; ZSS Bocatiova Košice vytvorená z SOU obchodného a Strednej školy podnikania Košice).

Zmeny sa dotkli aj štruktúry odborov na školách. Zaviedli sa nové odbory: obchod a podnikanie, kozmetička a vizážistka, mechanik počítačových sietí, agropodnikanie, operátor

v odevnej, stavebnej výrobe, potravinárskej výrobe, v kovoobrábaní a službách, operátor ekologických zariadení, programátor obrábacích strojov, pracovník marketingu, odevný dizajn, umelecko-remeselné spracovanie textilu - gobelinárske práce, scénické umelecko-remeselné práce - kroje a kostýmy, manikér - pedikér, záhradnícka výroba a služby, polytechnika, technické lýceum, grafik tlačových médií, grafik digitálnych, mechanik požiarnej ochrany, technické služby v autoservise. V rámci inovovaných širokoprofilovaných odborov sa zaviedli odbory autoopravár, mechanik elektrotechnik, mechanik elektronických zariadení. Vytvorila sa nová skupina odborov hostinský, kuchár, čašník - servírka z pôvodných odborov kuchár, čašník servírka v pohostinstve a v reštauračných zariadeniach. Experimentálne sa overuje odbor kuchár - cukrár. Z dôvodov preklenutia menšieho záujmu žiakov o štúdium v technických odborov a prepojenia odborov na ekonomiku v podnikoch sa na SPŠ zaviedol odbor technické a informatické služby.

Z dôvodov nezájmu o štúdium zo strany žiakov a závodov zanikli tieto odbory:

fotograf, kožušník - šitie a opravy kožušinových výrobkov, štukatér, kamenár, kachliar, izolatér, pokrývač, podlahár, knihár - ručná výroba, biochemik, mlynár a cestovinár, cukrovinkár pečivár, konzervár, sklenár, dlaždič - cestár, remenár, agronóm, mechanizátor rastlinnej výroby, poľnohospodár, mechanik zdvíhacích zariadení, mechanik chladiacich zariadení, montér suchých stavieb.

3.2.2 Vývoj odborného školstva v okrese Michalovce

Stredné odborné vzdelávanie v okrese Michalovce zabezpečovali 3 SPŠ, 1 SŠP, 1 OA, 2 SPOŠ, 1 SZŠ, 6 SOU, 1 HA. V dôsledku nepriaznivého demografického vývoja, ako aj v dôsledku nezájmu o štúdium v niektorých odboroch zanikli 2 SOU poľnohospodárske. Z uvedených škôl sa spojením SOU služieb a Hotelovej akadémie v Michalovciach vytvorila ZŠŠ hotelových služieb a obchodu Michalovce a od školského roku 2007/2008 zlúčením 2 SOU, 2 SPŠ a 1 SPOŠ vytvorila Združená stredná škola Michalovce.

Okres bol zameraný v prevažnej väčšine na poľnohospodársku výrobu a spracovanie produktov z poľnohospodárstva. Po roku 1990 sa rozpadla veľká časť bývalých poľnohospodárskych družstiev a závodov na spracovanie poľnohospodárskych produktov (Širavár - pivovar, Zempmilk - výroba mliečnych produktov, pekárne a cukrárne, mlyny, hydínárske závody). V dôsledku privatizácie sa výroba v niektorých závodoch obnovila, pričom však sa už narušila spolupráca so školami a kontinuita prechodu absolventov zo škôl do podnikov. Z priemyselných podnikov sa sprivatizovali a rozpadli závody Vihorlat, MEZ Michalovce, Keramika Pozdišovce, Pleta v.d., OZKN Michalovce, Chemko Strážske, Elektráreň Vojany, Sloznaft Bratislava vo Vojanoch. Aj keď činnosť niektorých závodov bola obnovená resp. pokračovali vo svojej činnosti pod iným názvom, iným vedením dopad na činnosť stredných odborných škôl bol veľmi veľký.

Uvedené zmeny spôsobili aj zmeny v štruktúre odborov na stredných odborných školách v okrese Michalovce.

Experimentálne sa v rámci programu Phare overovali odbory: základy techniky, technik v strojárstve, technik v staviteľstve.

Zanikli, alebo sa dlhodobo neotvorili tieto odbory: obrábač kovov, nástrojár, mechanik nastavovač, agropodnikateľ, poľnohospodár, klampiar, keramik - modelovanie, kamenár, umelecký kováč a zámočník, dlaždič - cestár, biochemik, potravinárska výroba, mechanik opravár - poľnohospodárka technika rastlinnej výroby, umelecko-remeselné spracúvanie dreva, umelecký stolár.

Zaviedli sa nové odbory: mechanik požiarnej ochrany, operátor stavebnej techniky, mechanik počítačových sietí, hostinský, elektrotechnika (SOU), hotelová akadémia, kozmetička a vizážistka, modelárstvo a návrhárstvo odevov, manažment regionálneho cestovného ruchu.

3.2.3 Vývoj odborného školstva v okrese Trebišov

Stredné odborné vzdelávanie v okrese zabezpečovali 2 SPŠ, 6 SOU, 2 OA, 2 DOŠ. SPŠ zabezpečovali vyučovanie v okresnom meste (SPŠ potravinárska a Stredná pedagogická škola), neskôr sa školy spojili pod ZSS. Z existujúcich 6 SOU bolo presunuté pod iného zriaďovateľa 1 SOU (cirkevná škola). Z 3 SOU, 2 DOŠ a 1 OA vznikli neskoršie 3 Spojené školy.

Okres je charakteristický poľnohospodárskou výrobou, rozpad a privatizácia podnikov a závodov mala veľký dopad na vývoj škôl, štruktúru odborov na školách a ohrozovalo samotnú existenciu škôl. V okresnom meste zanikli potravinárske závody: cukrovar, DEVA - čokoládovňa, mäsokombinát, Frucona - konzerváreň. Výroba bola obnovená len v čokoládovni, aj to čiastočne. Uvedená situácia spôsobila zmeny v záujme o štúdium hlavne v odboroch potravinárskych. V okrese zanikli aj priemyselné závody: vagónka, Nový domov - nábytkáreň, ŽSR.

V dôsledku uvedených zmien zanikli odbory: železničiar, mechanik opravár - koľajové vozidla, čalúnnik, obrábač kovov, poľnohospodár, debnár, záhradník, mechanizátor rastlinnej výroby, agromechanizátor - opravár, pestovateľ - vinohradníctvo, pestovateľ - ovocinárstvo a včelárstvo, potravinárstvo - spracúvanie múky, potravinárstvo - spracúvanie mäsa, potravinárstvo - potravinár- kvalitár.

Experimentálne sa overoval odbor poľnohospodárstvo - farmárstvo, poľnohospodárstvo – služby. Experimentálne overovanie bolo ukončené neúspešne.

Zaviedli sa nové odbory: pracovník pre záhradnú tvorbu, zeleň a služby, pracovník marketingu, operátor odevnej výroby, kozmetička a vizážistka.

Vyučovanie v slovenskom a maďarskom jazyku sa uskutočňuje na Spojenej škole Čierna nad Tisou, Spojenej škole Kráľovský Chlmec, SOU poľnohospodárskom Pribeník a SOU Viničky.

3.2.4 Vývoj odborného školstva v okrese Spišská Nová Ves

Stredné odborné vzdelávanie v okrese zabezpečovali 4 SPŠ, 1 SPOŠ, 1 OA, 1 DOŠ, 1 HA a 4 SOU. V priebehu rokov 1990 - 2007 sa spojila HA a SOU služieb pod ZSS hotelových služieb a obchodu, SOU nábytkárske, DOŠ a SPŠ drevárska vytvorili Združenú školu, SPOŠ a OA vytvorili Spojenú školu. V dôsledku značného poklesu žiakov na SOU energetickom Krompachy a SOU energetickom Krompachy, ako aj v dôsledku zmeny vlastníckych vzťahov v Krompachoch sa uvedené školy vyčlenili zo zriaďovateľskej pôsobnosti KSK a vytvorili ZSS Krompachy v zriaďovateľskej pôsobnosti SEZ a.s. Krompachy. V okrese zanikli alebo zmenili majiteľa: Nový domov, ŽELBA (baníctvo), textilná fabrika, Mliekareň, geologický prieskum, Kovohuty Krompachy, SEZ Krompachy.

Zanikli odbory: obrábač kovov, mechanik - administratívna technika, podlahár, umelecký stolár, umelecký čalúnnik a dekoratér, obchodník

Vznikli odbory mechatronika, technické lýceum, stavitel'stvo, dekoratívne výtvarníctvo, manažment cestovného ruchu, geodézia a kartografia.

3.2.5 Vývoj odborného školstva v okrese Rožňava

V okrese Rožňava zaškoľovanie v strednom odbornom školstva zabezpečovali 1 SPŠ, 1 OA, 1 HA, 1 DOŠ a 6 SOU. Oblasť bola charakteristická kombináciou banického, strojárského, poľnohospodárskeho a odbormi zameranými na služby. Úpadok baníctva a zánik strojárskych závodov mal negatívny vplyv na ďalšie fungovanie SOU. Priniesol so sebou spojenie škôl (SOU Dobšiná a SOU Nižná Slaná), zmenu štruktúry odborov na bývalom baníckom učilišti. Zanikli alebo boli sprivatizované podniky: baňa Nižná Slaná, hydínarske závody, stavebné podniky, komunálne služby, JRD a štátne majetky.

Zanikli alebo sa pre nezáujem neotvárali odbory: obrábač kovov, lakovník, stolár, strojný mechanik- stroje a zariadenia, maliar, murár, obchodný pracovník, mechanik – chladiace zariadenia, mäsiar - údenár, čalúnnik, tesár, mechanizácia poľnohospodárstva a lesného hospodárstva, záhradník, mechanizátor lesnej výroby, mechanizátor rastlinnej výroby.

Zaradili sa do siete nové odbory: chovateľ- chov koní a jazdectvo, umelecký stolár, pracovník marketingu.

3.2.6 Vývoj odborného školstva v okrese Sobrance

Stredné odborné školstvo je v okrese zastúpené 1 OA a 1 SOU poľnohospodárskym v meste Sobrance. Školy zabezpečujú odborné vzdelávanie podľa požiadaviek regiónu. SOU bolo prepojené na poľnohospodárske družstvá a štátne majetky, z ktorých veľká časť v dôsledku privatizácie zanikla, z uvedeného dôvodu bolo nevyhnutné do siete SOU zaradiť nové odbory so zameraním na služby, a vytvoriť nový typ školy zameranej na ekonomiku – OA. Prechodom pod zriaďovateľskú pôsobnosť KSK sa z obidvoch typov škôl vytvorila Spojená škola Sobrance.

Na škole sa z dôvodu nezáujmu neotvárajú odbory: strojný mechanik, mechanik opravár - poľnohospodárska technika rastlinnej výroby, mechanik opravár - renovácia poľnohospodárskej techniky a kováčstvo, agromechanizátor - opravár, poľnohospodár, mechanizátor rastlinnej výroby.

Zaviedli sa nové odbory: čašník, servírka, kuchár. Experimentálne sa overuje odbor: podnikateľ pre rozvoj vidieka.

3.2.7 Vývoj odborného školstva v okrese Gelnica

Stredné odborné školstvo je v okrese zastúpené 1 OA a 1 SOU v meste Prakovce. SOU bolo zriadené z dôvodov zabezpečenia kvalifikovaných odborníkov z oblasti strojárstva.

Z dôvodov záujmu žiakov o ekonomické odbory sa vytvorila DOŠ, ktorá zanikla a namiesto DOŠ vznikla OA. V meste pôsobil strojársky závod, ktorý po privatizácii išiel do čiastočného útlmu, čím sa stratila prepojenosť závodu so školou. Uvedený dôvod spôsobil zmenu a zavedenie nových odborov zameraných hlavne na služby. Dlhodobu sa nevyučujú odbory: nástrojár, obrábač kovov, strojný mechanik. Zaviedli sa do siete nové odbory: hostinský, hostinská, autoopravár - mechanik.

3.3. Skladba študijných a učebných odborov podľa skupín odborov na stredných školách v územnej pôsobnosti KSK

Školy v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK zabezpečujú zaškolovanie v 22 skupinách odborov. V sieti škôl nie sú zastúpené odbory zo skupiny 27- technická chémia silikátov, skupiny 32- spracúvanie kože, plastov a gumy, výroba obuvi, skupiny 34- polygrafia, spracúvanie papiera, filmu a fotografie.

Celkovo sa zabezpečuje príprava v 358 odboroch, najväčšie zastúpenie v odboroch majú odbory zo skupiny 82- umenie, úžitkové umenie a ručná umelecko-remeselná výroba (hlavne odbory na umeleckých školách - konzervatórium, stredná umelecká škola a škola úžitkového výtvarníctva), vysoké zastúpenie majú aj odbory zo skupiny 23 a 24 - strojárstvo (v sieti odborov sú však aj odbory, ktoré sa dlhodobu nevyučujú na školách - obrábač kovov: univerzálne obrábanie, sústruženie, frézovanie, brúsenie), najmenej sú zastúpené odbory zo skupiny 28 - technická chémia ostatná (chemik pre údržbu textilných a iných výrobkov a ďalšie služby), o štúdiu v odboroch nie je záujem, z uvedeného dôvodu sa zatvorilo aj jediné stredisko zabezpečujúce odborný výcvik (ZŠŠ Gemerská Košice), zo skupiny odborov

34 - polygrafia sa v kraji vyučuje len na SOU Ostrovského Košice (odborníci grafik tlačových médií a grafik digitálnych médií).

V sieti škôl sú uvádzané odbory, ktoré sa dlhodobo nevyučujú. Sú to odbory: tesár, štukatér, kamenár, kachliar, izolatér, pokrývač, podlahár, knihár, cukrovinkár a pečivár, konzervár, mlynár a cestovinár, dlaždič - cestár, sklenár, nástrojár, mechanizátor rastlinnej výroby, hydinár, opravár poľnohospodárskych strojov, debnár, pestovateľ, obchodný pracovník, potravinárstvo, pletiar, keramik - modelovanie, kožušník - šitie a oprava kožušinových výrobkov.

V súčasnosti je na trhu práce najväčší záujem o žiakov z odborov: obrábač kovov, krajčírka, kaderník, murár, kuchár a čašník. Minimálny záujem aj napriek záujmu zamestnávateľov je o štúdium v odboroch obrábač kovov, krajčírka.

Vývoj počtu žiakov na jednotlivých skupinách odborov uvádzame v tabuľke:

Skupina odborov	Rok 2004	2005	2006	2007	2 008(predpoklad)
22 hutníctvo	600	594	691	828	850
23 strojárstvo	878	773	711	604	590
a ostatná kovospracúvacia výroba SOŠ					
24 strojárstvo	2 196	2 285	2 054	1 533	1400
a ostatná kovospracúvacia výroba SOU					
26 elektrotechnika	3 747	3 738	3 462	2 928	2800
28 technická chémia ostatná	43	23	11	2	0
29 potravinárstvo	598	572	549	518	480
31 textil a odevníctvo	525	491	482	117	90
33 spracúvanie dreva a výroba hudobných nástrojov	881	937	805	617	590
34 polygrafia, spracúvanie papieru, filmu a fotografie	0	22	0	12	30
35 stavitel'stvo	0	0	0	15	15
36 stavebníctvo, geodézia a kartografia	1 514	1 425	1 315	1 242	1 100
37 doprava, pošty a telekomunikácie	1 962	1 857	1 813	1 706	1 600
39 špeciálne technické odbory	1 249	1 204	1 194	1 164	1 100
42 poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo SOŠ	482	469	430	290	200
43 veterinárne	171	163	155	167	180

vedy					
45	516	488	475	494	470
poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo SOU					
53 zdravotníctvo	1 849	1 866	1 857	1 862	1 850
63 ekonomika a organizácia, obchod a služby SOŠ	7 163	7 012	6 974	6 737	6 600
64 ekonomika a organizácia, obchod a služby SOU	3 156	3 087	2 964	2 872	2 600
76 učiteľstvo	495	478	462	453	4 40
82 umenie, úžitkové umenie a ručná umelecko- remeselná výroba SOŠ	666	684	740	851	900
85 umenie, úžitkové umenie a ručná umelecko- remeselná výroba SOU	185	135	119	100	120

Predpoklad je stanovený na základe záujmu o štúdium (Školské výpočtové stredisko Michalovce).

Nárast predpokladáme v skupine odborov hutníctvo najmä vďaka veľmi dobrej marketingovej stratégii zo strany SOU hutníckeho Košice a SPŠ hutníckej Košice v spolupráci so zamestnávateľom U.S.STEEL Košice. V skupine odborov umenie je momentálne vyšší záujem (konzervatórium, škola úžitkového výtvarníctva). Záujem prevyšuje plánovaný počet žiakov v skupine odborov 63 ekonomické služby (odbor hotelová akadémia) a v skupine odborov 53- zdravotníctvo (odbor farmaceutický laborant). Pokles predpokladáme v odboroch skupiny 36- stavebníctvo, geodézia a kartografia (murár, maliar, inštalatér) a v skupine 31- textil a odevníctvo (krajčírka a operátor textilnej výroby).

3.4 Materiálno- technické zabezpečenie odborného vzdelávania

Zo strany KSK je nevyhnutné sledovanie efektívnosti vynaložených finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu, normatívnych a nenormatívnych na výchovno-vzdelávací proces, na vytvorenie a modernizáciu materiálno-technického zabezpečenia jednotlivých stredných škôl na školách, ktoré sú v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK.

Problémy sú v zlom technickom stave, v rozľahlosti školských objektov, čo v značnej miere zvyšuje náklady na prevádzku. Za nevyhnutne preto považujeme vytváranie centier odborného vzdelávania, čím sa zabezpečí lepšie využitie štátnych zdrojov a zároveň možnosť sústredenia materiálno- technického vybavenia do jedného centra.

V danej oblasti je možnosť získavania finančných prostriedkov aj formou predkladania projektov na modernizáciu škôl a školských zariadení.

V rámci svojich finančných možností KSK prispieval jednotlivým školám investície na opravu a modernizáciu.

Možností pre ďalšie skvalitňovanie materiálno- technického vybavenia škôl sú nasledovné:

- zisk z odpredaja prebytočného majetku v správe škôl a školských zariadení investovať do obnovy a modernizácie škôl
- z vlastných zdrojov zabezpečovať investície vedúce k znižovaniu energetickej náročnosti prevádzok školských objektov a na odstránenie havarijných stavov
- maximálne využívať priestory spravované školami, vypracovať analýzu potrieb hnuiteľného majetku a návrhov na odpredaj prebytočného majetku
- podávanie projektov na získanie nenávratných finančných prostriedkov a ich použitie na rekonštrukciu a modernizáciu
- poskytovanie služieb verejnosti školou (rekvalifikačné kurzy, prenájom telocvične, prenájom učební, vyučovanie cudzích jazykov, práce s počítačom, prenájom auly, reštauračné služby, prevádzka autoškoly, zväračská škola, prenájom školského bufetu, vzdelávanie predsedov predmetových komisií, prenájom automatov, vzdelávanie v rámci projektov)

Poskytovanie služieb verejnosti na školách v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK uvádzame v **prílohe č.1: Tabuľka č.7**

3.5 Kvalifikovanosť učiteľov stredných odborných škôl

Učiteľia stredných škôl musia mať vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa. Stupeň štúdia je magisterský alebo inžiniersky. Získaná učiteľská kvalifikácia má neobmedzenú platnosť.

Učiteľia, ktorí získali učiteľskú kvalifikáciu v minulosti, ale ich aprobácia je vzhľadom na zmeny v školstve nepotrebná majú možnosť získať novú kvalifikáciu formou rekvalifikácie. Kvalifikovaní učiteľia majú možnosť vzdelávať sa aj v ďalšej forme štúdia-rozširujúcom štúdiu. Medzi ďalšie formy štúdia patrí aj príprava vedúcich pedagogických pracovníkov, priebežné vzdelávanie, špecializačné (inovačné štúdium), špecializačné kvalifikačné štúdium a rozširujúce štúdium. Aj keď počet študentov učiteľstva na univerzitách rastie, na školy nastupuje iba časť z nich. Príčinou sú výrazne atraktívnejšie pracovné a sociálne podmienky v iných oblastiach (hlavne učiteľov cudzích jazykov a informatiky), ako aj dôsledok ekonomického a spoločenského nedocenenia významu učiteľskej práce, ťažkých pracovných podmienok bez možností regenerácie. Vznikajú problémy aj so štruktúrou učiteľov, vzrastá počet učiteľov dôchodcov a zvyšuje sa feminizácia na školách. Zo strany Ministerstva školstva SR sa pripravujú zmeny hlavne v oblasti kariérneho rastu učiteľov.

V nasledujúcej **tabuľke** uvádzame **Prognózu žiakov a učiteľov SOŠ v rámci Slovenska** (Zdroj: ÚIPŠ Bratislava 2001)

Rok	Žiaci	Učiteľia
2009	93 268	11 992
2010	88 027	11318
2011	83 124	10 687
2012	78 399	10 080
2013	74 879	9 627
2014	73 135	9 403
2015	72 263	9 291

Z tabuľky je evidentný pokles v počte učiteľov pôsobiach na SOŠ, v porovnaní s rokom 2009 je v roku 2015 pokles o 2 701 (t.j. o 22,5 %). Predpokladáme, že v rámci KSK

sa uvedená prognóza pre SR prejaví podobne v poklese žiakov a s tým súvisiacim poklesom učiteľov.

Na základe požiadavky Ministerstva školstva SR sa každé štyri roky uskutočňuje zisťovanie kvalifikovanosti učiteľov a odbornosti vyučovania regionálneho školstva. V roku 2007 v rámci KSK je nasledovná kvalifikovanosť učiteľov na odborných školách (Združené stredné školy - ZSS, Spojené školy - SŠ, Stredné odborné školy - SOŠ, Stredné odborné učilišťa- SOU)

Tabuľka: Kvalifikovanosť učiteľov v rámci KSK
(Zdroj: OŠ KSK- podklady od riaditeľov škôl)

Typ školy	Kvalifikovaní (%)	Nekvalifikovaní (%)	Spolu učiteľov
ZSS	545 (94,6)	31 (5,4)	576
SŠ	232 (94,3)	14 (5,7)	246
SOŠ	1 055 (96,9)	33 (3,1)	1 088
SOU	929 (96,8)	31 (3,2)	960
Spolu	2 721 (96,1)	109 (3,9)	2 830

Najvyššia kvalifikovanosť je na SOŠ, najnižšia na SŠ.

3.6 Školské stravovanie a ubytovanie žiakov

Stravovanie a ubytovanie žiakov stredných škôl je zabezpečené školskými stravovacími zariadeniami a domovmi mládeže, ktoré sú súčasťou stredných škôl. Uvedené školské zariadenia v súčasnej dobe kapacitne postačujú záujmu zo strany stredoškolákov. Podľa prehľadu za posledných osem rokov evidujeme najviac stravujúcich sa žiakov na osemročných gymnáziách cca 70 %, na SPŠ – 40-50 % a dlhodobo najnižší záujem o stravu je na stredných odborných učilištiach – 10-20 %. V roku 2007 sa v rámci všetkých škôl stravovalo priemerne 11 300 žiakov, čo je len 32 % z celkového počtu žiakov.

Príčiny pomerne nízkeho záujmu o stravovanie sú nepriaznivá sociálna situácia, stravovacie návyky získané v rodinách a nezáujem stredoškolskej mládeže o stravovanie. V dôsledku nezáujmu o stravovanie, poklesu demografického vývoja a prechodom na normatívne financovanie došlo k nevyhnutnej racionalizácii v stravovacích a ubytovacích zariadeniach zo strany zriaďovateľa. Napriek tomu, je v každom regióne zabezpečené dostatok stravovacích a ubytovacích zariadení, ktorých prehľad podľa jednotlivých regiónov uvádzame v **prílohe č.1: Tabuľka č. 8.**

Je predpoklad, že pri aktívnom zapojení sa zamestnávateľov do výchovno-vzdelávacieho procesu (vznik centier odborného vzdelávania) a čiastočnou dotáciou nákladov na stravovanie a ubytovanie žiakov dôjde k reštrukturalizácii stravovacích a ubytovacích zariadení podľa aktuálnych potrieb.

4. Financovanie stredných škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK - súčasný stav a predpokladaný vývoj

Odbor školstva v rámci preneseného výkonu štátnej správy realizuje financovanie škôl vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti normatívne určeným objemom finančných prostriedkov, ktoré prideluje Ministerstvo školstva za počet žiakov týchto škôl. Samotný proces financovania upravuje zákon č. 597/2003 Z.z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov a nariadenie vlády č. 2/2004 Z.z., ktorým

sa ustanovujú podrobnosti rozpisu finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu pre základné školy, stredné školy, strediská praktického vyučovania, základné umelecké školy a školské zariadenia v znení neskorších predpisov. V podmienkach samosprávneho kraja je proces rozpočtovania upravený zásadami tvorby rozpočtu odsúhlasenými Zastupiteľstvom Košického samosprávneho kraja.

Výšku normatívnych finančných prostriedkov, ktorú odbor školstva prideluje jednotlivým školám vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti na kalendárny rok vychádza z podrobných analýz v mzdovej a prevádzkovej oblasti.

Podkladovým materiálom pre rozpočtovanie miezd a odvodov sú platové inventúry, ktoré školy vyplňajú prostredníctvom informačného systému „Modul platových inventúr“ a odosielať požadované ukazovatele zriaďovateľovi. Počty pedagogických a nepedagogických zamestnancov sú prehodnocované metodikom odboru školstva v rámci organizácie školského roka s cieľom ich optimalizácie k počtom žiakov s priamou finančnou väzbou na výšku pridelovaného rozpočtu. Do rozpočtovania miezd okrem záväzných mzdových ukazovateľov /tarifné platy, zvýšenie platovej triedy, príplatky za riadenie, príplatky za nadčasy, príplatok za činnosť triedneho učiteľa, iné nárokové príplatky, jubilejné odmeny, platové postupy, odmeny a osobné príplatky vo výške minimálne 6 % k tarifným platom, valorizácia, doplnkové dôchodkové poistenie, poistné fondy, odchodné/ odbor školstva zaviedol systém motivácie ako nenárokovej zložky mzdy, ktorá závisí od plnenia nasledovných kritérií :

- porovnanie počtu pedagogických zamestnancov k počtom v zmysle nariadenia vlády č. 2/2004 Z.z.,
- porovnanie počtu nepedagogických zamestnancov k počtom v zmysle nariadenia vlády č. 2/2004 Z.z.,
- počet nekvalifikovaných zamestnancov,
- úspešnosť žiakov - % uplatnenia absolventov v praxi, úspešnosť žiakov - % umiestnenia absolventov na vysokých školách,
- záväzky z neuhradených faktúr školy po lehote splatnosti,
- % využitia kapacity školy,
- medziročný nárast príjmov.

Plnenie jednotlivých kritérií je bodovo hodnotené so započítaním finančných prostriedkov do rozpočtov škôl.

V oblasti rozpočtovania prevádzky sú podkladovým materiálom uzávierkové ročné čerpania výdavkov škôl, prostredníctvom ktorých analyzujeme čerpania fixnej zložky rozpočtu /energie, nájom/, variabilnej zložky rozpočtu a porovnávame s predchádzajúcim obdobím, čím kontrolujeme vývoj efektívnosti vynakladania finančných prostriedkov jednotlivými školami. Súčasťou analýz sú príjmy z prenájmov, ktoré školy získavajú z majetku im zvereného do správy. Tieto údaje sú východiskové pre stanovenie výšky rozpočtu prevádzky.

Odbor školstva pripravuje analýzu výsledkov spracovaných energetických auditov, na základe ktorej pristúpime k opatreniam na zníženie energetickej náročnosti budov. Opatrenia budú postupovo a časovo realizované s cieľom získať čo najvyššie úspory z energií v časovo krátkom období.

V priebehu rozpočtového roka odbor školstva rieši rôzne havarijné situácie školských objektov a účelovými opravami a údržbou majetku zlepšujeme podmienky výchovno-vzdelávacieho procesu.

5. Vízia, strategické zámery a ciele v oblasti rozvoja stredného odborného vzdelávania

5.1 Vízia a moderná škola budúcnosti

Je rok 2020. Stredné školy Košického kraja zavřšili svoju etapu formovania a sieť stredných škôl a školských zariadení v Košickom kraji tvorí kompaktný celok s rôznorodou škálou odborov, ktoré požaduje trh práce v jednotlivých regiónoch. Zmenil sa celý Košický kraj. Podniky, ktoré boli konkurencieschopné v čase vstupu SR do EÚ zaznamenali nebývalý rozmach. Ich charakteristiky v súlade s Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho možno zhrnúť do niekoľkých bodov:

1. Vysoká pridaná hodnota, výstupy relatívne nenáročné na kapitálové investície, avšak náročné na kvalifikovanú pracovnú silu. Klasickým príkladom sú rôzne IKT spoločnosti, poradenské spoločnosti (napríklad v oblasti ekonomiky, architektúry, kreatívneho dizajnu a pod.), investične stredne až nízko-náročné výskumné ústavy.
2. Spoločnosti, ktorých možnosť konkurencie je územne späťá. Patria sem rôzne spoločnosti poskytujúce služby v oblasti domáceho cestovného ruchu, advokátske a právne kancelárie a pod.
3. Investične silné medzinárodné (najmä európske) koncerny, ktorých manažment nie je orientovaný na krátkodobý zisk (Siemens, Hygiene Products). Tí z veľkých investorov, ktorí v regióne investovali s cieľom krátkodobému zisku (obvyčajne z nízkej pracovnej sily), už pôsobia v tretích, menej rozvinutých krajinách. Finančný impulz, ktoré priniesli na začiatku, však bol prospešný na rozbehnutie mnohých malých a stredných podnikov, pôsobiacich spočiatku ako články ich subdodávateľských sietí.

Tento vplyv rozvíjajúcej sa podnikovej sféry zmenil stredné školstvo Košického kraja. Stredné školy na ceste k svojej stabilizácii prešli cestou racionalizácie, ktorá znamenala pre školy s neefektívnym riadením a malou schopnosťou konkurovať rýchlo sa rozvíjajúcim školám spojenie resp. združenie sa do škôl s počtami žiakov 800 -1500. Vytvorili sa otvorené vzdelávacie inštitúcie s vlastnými školskými programami schopné na základe partnerstva s firmami zabezpečovať kvalifikovaných pracovníkov - stredné kádre zapájajúce sa úspešne do pracovného procesu. Rozšíril sa počet úspešných žiakov stredných škôl pokračujúcich na technických vysokých školách, nakoľko spolupráca firiem s vysokou pridanou hodnotou so strednými školami sa rozšírila. Stredné školy uzatvorili zmluvy s firmami o spolupráci a svoje školské vzdelávacie programy pripravujú v spolupráci s odborníkmi z praxe. Absolventi už nie sú nútení z finančných dôvodov odchádzať za prácou do zahraničia, nachádzajú uplatnenie aj v svojich regiónoch. V zahraničí už nepracujú ako nekvalifikovaní pracovníci, naopak uplatňujú sa ako kvalifikované stredoškolské a vysokoškolské kádre.

Stredné školy ako vzdelávacie centrá zabezpečujú zaškolenie a rekvalifikácie pre firmy, podieľajú sa na celoživotnom vzdelávaní obyvateľstva a vzdelávacie programy pružne prispôsobujú požiadavkám praxe. Výsledkom racionalizácie a zefektívňovania riadenia škôl uvoľnené finančné prostriedky sa investovali do materiálneho technického vybavenia škôl a dielní. Vytvorili sa moderné vzdelávacie centrá s dobrým technickým vybavením poskytujúce služby a zaškolenia v jednotlivých skupinách odborov pre stredné školy Košického kraja a preškolených pracovníkov firiem. Niektoré školy vytvorili centrá odborného vzdelávania s moderným vybavením a poskytujú svoje služby i školám z celého Slovenska.

Košice sa stali významným centrom vzdelávania celého regiónu a križovatkou stretávania sa a výmeny skúseností európskeho multimodálneho koridoru Terst – Bratislava – Žilina – Košice – Lvov a doplnkového severojužného dopravného koridoru Rzeszów – Vyšný Komárnik – Prešov – Košice – Milhošť – Miskolc. Organizujú sa tu konferencie na celosvetovej a medzinárodnej úrovni. Pred vstupom do EÚ Košický kraj hraničil s dvomi krajinami, dnes leží v prihraničnej zóne Európskej únie. Vzhľadom na to, že ide aj o kultúrnu lingvistickú a historickú spätosť s niekoľkomiliónovým trhom bývalého Sovietskeho zväzu, predstavuje akúsi funkciu mosta medzi Východom a Západom. Stredné školy vytvárajúce partnerstva na tejto báze sú zdrojom informácií pre ostatné školy na Slovensku, postupujúca nadregionálna spolupráca niektoré z nich zmenila na školy, kde študujú i žiaci okolitých štátov.

Silne prosperujúce stredné školy rozšírili svoju činnosť v oblasti podnikania, rozvíjajúci sa cestovný ruch umožnil stredným školám rozvinúť podnikateľské činnosti aj v oblasti poskytujúcej služby. Stredné školy sa zmenili na prosperujúce vzdelávacie inštitúcie moderného charakteru.

Moderná, dobre organizovaná a efektívna, úspešná škola je orientovaná na žiaka, podporuje jeho tvorivosť, aktivitu, rozvíjanie kľúčových kompetencií. Vytváranie dobrého mena, obrazu školy je založené na spokojnosti žiakov, motivácii a vzdelaní učiteľov, úspešnosti absolventov, kvalite vzdelávania, riadení kvality školy, ponúkanom vzdelávacom programe a jeho naplňaní, priestorových kapacitách, materiálno-technickom vybavení, na získavaní dostatočného množstva finančných prostriedkov pre školu aj z grantov, nadácií, fondov, projektov. Charakterizuje ju pestrosť a kvalita vyučovacích a mimo vyučovacích činností, kultúra školy, mimoriadne úspechy reprezentujúcich žiakov a pedagogických osobností školy, kooperácia s partnermi školy, účinný marketing, medializácia dobrých výsledkov a procesy autoevaluácie.

Škola systematicky monitoruje procesy a ich výsledky v najdôležitejších oblastiach svojej kvality:

1. Strategické plánovanie školy

Škola má vypracovanú jasnú filozofiu svojej budúcnosti, aby bola úspešná. V strategickom plánovaní má definované svoje poslanie a ciele na jeho dosiahnutie. Vízia školy je v súlade s očakávaním a potrebami sociálnych partnerov, v súlade s uznávanými hodnotami a perspektívami spoločnosti. Je logicky rozpracovaná do dlhodobých cieľov školy a detailne rozpracovaná do krátkodobých realizačných cieľov. Škola je pripravená reagovať na potreby trhu práce zmenami vo svojej vzdelávacej ponuke.

2. Školský vzdelávací program

Na základe štátneho vzdelávacieho programu má škola vytvorený vlastný vzdelávací program, ktorý je v súlade s požiadavkami a očakávaním zamestnávateľov regiónu a tiež potenciálnych potrieb trhu práce. Zmeny v školskom vzdelávacom programe konzultuje so zriaďovateľom, zamestnávateľmi, vysokými školami a odbornými zväzmi. Program je založený na rozvíjaní kľúčových kompetencií žiakov.

3. Pedagogickí zamestnanci školy a ich rozvoj

Zamestnanci školy sa vyznačujú odbornosťou, kladným postojom k svojej práci, k žiakom, k vzdelávaniu sa. Učitelia sa podieľajú na riadení školy, spolupracujú v tímoch, uprednostňujú metódy a formy vzájomnej spolupráce. Škola im vytvára dostatočný priestor na ich odborný rast.

4. Priestorové a materiálno-technické podmienky, finančné podmienky školy

Uvedené podmienky školy sú adekvátne naplánovanému vzdelávaciemu programu školy a jeho napĺňaniu. Škola disponuje odbornými učebňami, laboratóriami, telocvičňami, ihriskami, dielňami, má prístup k centráam odborného vzdelávania. Škola ďalej disponuje modernými informačno-komunikačnými technológiami (počítače, interaktívne tabule, internet, audiovizuálna technika), ktorých využívanie je nedeliteľnou súčasťou vzdelávacieho procesu.

Škola má dostatočné finančné zabezpečenie, vybudovaný viaczdrojový systém financovania, ktorý tvoria finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu, spolufinancovanie zo strany zamestnávateľov, z obecných a regionálnych zdrojov, z celoštátnych rozvojových grantov, z grantov fondov EÚ, zisk z vlastnej podnikateľskej činnosti, poskytovaných služieb, príspevky a dary od rodičov.

5. Klíma školy

Úspešná škola vytvára otvorené, priateľské, kultúrne prostredie, s pozitívnymi medziľudskými vzťahmi. Riaditeľ, učitelia a žiaci rešpektujú ciele a hodnotový systém školy, ktorá ponúka príjemné, bezpečné, nestereotypné prostredie pre žiakov a učiteľov, ktorí sú motivovaní dosahovať čo najlepšie výsledky.

6. Manažment školy a poradenstvo

Úlohou manažmentu školy je zabezpečiť, aby škola vo svojom demokratickom prostredí, racionálnym využívaním ľudských, materiálno-technických, priestorových a finančných zdrojov, sama mohla, chcela a vedela udržiavať sa a rozvíjať, inovovať a transformovať svoju kultúru partnermi žiadaným smerom. Výchovné poradenstvo a prístup k informáciám sú funkčne začlenené v organizačnej schéme školy. Systém poradenských služieb, informačný systém o uplatnení absolventov školy, voľba vzdelávacej a profesijnej cesty je k dispozícii záujemcom. Činnosť výchovného poradcu, vedúcich predmetových komisií a ďalších vedúcich metodických orgánov na škole je prepojená s kvalitou procesu výučby, v súlade s požiadavkami partnerov školy.

7. Spolupráca s vonkajšími partnermi školy, marketing

Škola spolupracuje, permanentne komunikuje s okolím o svojej kvalite, uvedomuje si svoje postavenie a potrebnosť v regióne, porovnáva sa s najlepšími, buduje sa vzájomná úcta a dôvera, aktívna spolupráca medzi pedagógmi, žiakmi, rodičmi a širokou verejnosťou.

Škola spolupracuje s radou rodičov, školskými poradenskými zariadeniami, miestnymi a regionálnymi inštitúciami, vysokými a základnými školami, so zriaďovateľom, zamestnávateľmi a ďalšími sociálnymi partnermi, vrátane zahraničných. Pre úspešnú odbornú školu je kontakt s potenciálnymi zamestnávateľmi rozhodujúci, svoju vzdelávaciu ponuku pružne prispôsobuje potrebám pracovného trhu. Zisťovanie požiadaviek zamestnávateľov prebieha najčastejšie priamou komunikáciou, ktorou dochádza k identifikácii potrebných remeselných zručností a kvantifikácii absolventov jednotlivých odborov.

5.2 Strategické zámery a ciele v oblasti stredného odborného vzdelávania.

Pre oblasť odborného vzdelávania boli formulované ciele Lisabonskej stratégie a boli premietnuté do priorít a princípov v Kodanskej deklarácii na obdobie do roku 2010.

Vychádzajúc zo stanovených strategických zámerov a potrieb regionálneho trhu práce na obdobie do roku 2020 pre Košický kraj sú ako prioritné nasledujúce ciele:

Strategický zámer č. 1:

Kvalitný a efektívny systém odborného vzdelávania a prípravy

Cieľ 1.1: Skvalitňovanie odbornej prípravy učiteľov a majstrov odborného výcviku v spolupráci so zamestnávateľmi a ich požiadavkami a potrebami regionálneho trhu práce.

Cieľ 1.2: Rozvíjanie a identifikovanie nových zručností v spolupráci so zamestnávateľmi pre spoločnosť založenú na vedomostiach

Cieľ 1.3: Zabezpečenie prístupu k informačným a komunikačným technológiám a softwarom používanými zamestnávateľmi

Cieľ 1.4: Zvýšenie záujmu žiakov o prírodovedné a technické odbory

Cieľ 1.5: Efektívne využívanie optimálnych zdrojov

Strategický zámer č. 2:

Rovnaký prístup všetkých osôb k odbornému vzdelávaniu a príprave

Cieľ 2.1: Vytvorenie otvoreného prostredia pre vzdelávanie

Cieľ 2.2: Zvýšenie príťažlivosti odborného vzdelávania

Cieľ 2.3: Podporovanie aktívneho občianstva, rovných príležitostí a sociálnej spolupatričnosti

Cieľ 2.4: Podporovanie odborného vzdelávania na gymnáziách

Strategický zámer č. 3:

Otvorený systém odborného vzdelávania a prípravy

Cieľ 3.1: Posilnenie vzťahov medzi svetom práce, výskumom a celou spoločnosťou

Cieľ 3.2: Rozvíjanie podnikateľského myslenia

Cieľ 3.3: Skvalitňovanie prípravy žiakov a učiteľov v oblasti cudzích jazykov a využívania prostriedkov IKT

Cieľ 3.4: Zvyšovanie výmenných pobytov a rozvíjanie európskej spolupráce

Strategický cieľ 1.1

Skvalitňovanie odbornej prípravy učiteľov a majstrov odborného výcviku v spolupráci so zamestnávateľmi a ich požiadavkami a potrebami regionálneho trhu práce.

Kľúčové úlohy, ktoré je potrebné riešiť v záujme naplnenie cieľa 1.1:

- stabilizovanie kvalifikovaných odborných učiteľov a majstrov odbornej prípravy na stredných školách zlepšením ich materiálneho a finančného zabezpečenia
- riešenie postavenia výchovných poradcov na stredných školách
- zabezpečenie celoživotného vzdelávania pedagogických zamestnancov zameraného na využívanie nových priemyselných technológií
- vytvorenie optimálnych podmienok pre pedagogických zamestnancov na získanie takých kompetencií v oblasti IKT, ktoré im umožnia ľahší prístup k informáciám a uľahčia im orientáciu v spoločnosti založenej na vedomostiach
- zabezpečenie výmeny skúseností medzi odbornými učiteľmi organizovaním odborných seminárov na stredných školách a centrách odborného vzdelávania

Nástroje na podporu a sledovanie ďalšieho postupu:

Kvantitatívne nástroje: ukazovatele

- počet chýbajúcich kvalifikovaných učiteľov v oblasti odborného vzdelávania
- percento učiteľov a majstrov, ktorí sa ďalej vzdelávajú,

- počet nekvalifikovane odučených hodín,
- Kvalitatívne nástroje: oblasti výmeny skúseností**
- hodnotenie vekovej štruktúry učiteľ'ov v oblasti odborného vzdelávania a prípravy (ďalej OVP),
- zlepšenie pracovných podmienok a finančného ohodnotenia učiteľ'ov stredných škôl.

Strategický cieľ 1.2

Rozvíjanie a identifikovanie nových zručností v spolupráci so zamestnávateľmi pre spoločnosť založenú na vedomostiach

Kľúčové úlohy, ktoré je potrebné riešiť v záujme naplnenie cieľa 1.2:

- stanovenie nových zručností v spolupráci so zamestnávateľom a ich začlenenie do výchovno-vzdelávacieho procesu ako súčasť školského vzdelávacieho programu
- optimalizácia siete škôl zabezpečujúcich vzdelávanie v jednotlivých odboroch
- reagovanie na trendy vývoja zamestnanosti v regióne
- zabezpečenie súladu medzi vzdelávaním (profilácia absolventa) a potrebami trhu práce tvorbou inovatívnych školských vzdelávacích programov,
- zabezpečenie moderného a kvalitného materiálno-technické vybavenia odborných učební,

Nástroje na podporu a sledovanie ďalšieho postupu:

Kvantitatívne nástroje: ukazovatele

- počet vzdelávajúcich sa odborných učiteľ'ov v oblastiach potrebných pre zamestnávateľa
- percento žiakov zamestnaných u spolupracujúceho zamestnávateľa
- počet vzdelávacích programov založených na základe potrieb a požiadaviek zamestnávateľ'ov,
- percento absolventov, ktorí sa uplatnili na trhu práce v inej, ako získanej kvalifikácii.

Kvalitatívne nástroje: oblasti výmeny skúseností

- hodnotenie vzdelávacích programov a stredných škôl z hľadiska ich efektívnosti,
- hodnotenie vedomostí a zručností žiakov ukončujúcich štúdium maturitnou skúškou/záverečnou skúškou v oblasti OVP,
- hodnotenie odbornej praxe v škole/podniku,
- zabezpečenie súladu medzi vzdelávaním (profilácia absolventa) a potrebami trhu práce na tvorbu školských vzdelávacích programov,
- materiálno-technické vybavenie odborných učební a priestorov pre praktickú výuku

Strategický cieľ 1.3

Zabezpečenie prístupu k informačným a komunikačným technológiám a softvérom používanými zamestnávateľmi

Kľúčové úlohy, ktoré je potrebné riešiť v záujme naplnenie cieľa 1.3:

- v spolupráci so zamestnávateľmi zavádzať vyučovanie softvéru s ktorým budú žiaci pracovať u zamestnávateľa,
- pripravovať kvalitný, didakticky dobre spracovaný obsah podľa potrieb zamestnávateľa a jeho zapracovanie do školského vzdelávacieho programu,
- vytvárať virtuálne učebnice a zabezpečenie prístupu k nim,
- podporovanie maximálneho využívania inovatívnych metód výučby a učenia založených na IKT, nových foriem vzdelávania a ďalšieho vzdelávania ako aj dištančné formy vzdelávania.

Nástroje na podporu a sledovanie ďalšieho postupu:

Kvantitatívne nástroje: ukazovatele

percento predmetov využívajúcich IKT na základe dohody so spolupracujúcim zamestnávateľom

počet vzdelávacích programov vyniknutých na základe potrieb a požiadaviek zamestnávateľov,

počet virtuálnych učebníc

počet programov dištančného vzdelávania pre učiteľov, pre žiakov

počet virtuálnych učebníc

počet programov dištančného vzdelávania pre učiteľov, pre žiakov

Kvalitatívne nástroje: oblasti výmeny skúseností

kvalita IKT na školách,

zabezpečenie súladu medzi vzdelávaním (profilácia absolventa) a potrebami trhu práce,

materiálno-technické vybavenie odborných učebníc (vrátane IKT)

Strategický cieľ 1.4

Zvýšenie záujmu žiakov o prírodovedné a technické odbory

Kľúčové úlohy, ktoré je potrebné riešiť v záujme naplnenie cieľa 1.4:

- zvýšiť marketingové aktivity odborných škôl tak, aby sa zvýšil záujem žiakov ZŠ o odborné vzdelávanie
- inovovať obsah vzdelávania zavádzaním novej techniky, technológie, pracovných postupov, nových materiálov a vedecko-technických a ekonomických informácií do školského vzdelávacieho programu v spolupráci so zamestnávateľmi
- motivovať mladých ľudí k štúdiu a k profesijnej dráhe v odboroch matematiky, prírodných vied a techniky z hľadiska krátkodobého a strednodobého horizontu, poradenstvo pri voľbe vzdelávacej cesty a povolania,
- zabezpečiť technické vybavenie centier odborného vzdelávania porovnateľné s podmienkami praxe.

Nástroje na podporu a sledovanie ďalšieho postupu:

Kvantitatívne nástroje: ukazovatele

rast počtu žiakov prijatých v technických odboroch (stredoškolské štúdium, postsekundárne štúdium),

rast počtu absolventov v týchto odboroch podľa pohlavia,

počet inovovaných programov

počet novovybudovaných odborných učebníc v školách a centrách odborného vzdelávania

Kvalitatívne nástroje: oblasti výmeny skúseností

kvalitnejšie stratégie škôl s cieľom podporiť žiakov v štúdiu prírodovedných vied, technických predmetov a matematiky a podporiť výučbu týchto predmetov.

Strategický cieľ 1.5

Efektívne využívanie dostupných zdrojov

Kľúčové úlohy, ktoré je potrebné riešiť v záujme naplnenie cieľa 1.5:

- spravodlivé a účinné pridelovanie finančných prostriedkov zo strany zriaďovateľa KSK stredným školám tak, aby sa uľahčil a zefektívnil prístup k vzdelávaniu podľa požiadaviek trhu práce a kvalita odborného vzdelávania,
- efektívne a racionálne využívanie štrukturálnych a sociálnych fondov predovšetkým na inovačné a rozvojové programy,
- odstránenie nedostatkov v starostlivosti o majetok zvýšením objemu prostriedkov

- tak v oblasti kapitálových výdavkov ako aj v oblasti neinvestičných výdavkov,
- spracovať systémov hodnotenia a zabezpečovania kvality odborného vzdelávania v stredných odborných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti,
  - rozvíjanie potenciálu partnerstva medzi zriaďovateľom, strednými školami a zamestnávateľmi,
  - rozvíjanie inovatívneho potenciálu a vybavenosti škôl, ich otvorenosti voči spoločnosti a väzby k sociálnemu prostrediu vytváraním siete spolupracujúcich sociálnych partnerstiev,
  - vytvorenie novej štruktúry komunikácie so sociálnymi partnermi na všetkých úrovniach OVP.

Nástroje na podporu a sledovanie ďalšieho postupu:

Kvantitatívne nástroje: ukazovatele

- celkové výdavky na OVP podľa druhu školy,
- priemerná mesačná mzda pedagogických zamestnancov,
- prehľad využívania štrukturálnych a sociálnych fondov.
- Kvalitatívne nástroje: oblasti výmeny skúseností**
- vývoj finančných normatívoov na žiaka v oblasti OVP,
- prehľad koeficientov náročnosti neinvestičných výdavkov na žiaka.

Strategický cieľ 2.1

Vytvorenie otvoreného prostredia pre vzdelávanie

Kľúčové úlohy, ktoré je potrebné riešiť v záujme naplnenie cieľa 2.1

- rozšírenie prístupu k celoživotnému vzdelávaniu na stredných odborných školách prostredníctvom poskytovaných informácií a poradenstva o všetkých možnostiach a príležitostiach,
- vytvorenie efektívneho a funkčného systém poradenstva pre voľbu povolania a kariérny rast na stredných školách,
- vypracovanie flexibilných vzdelávacích programov s rôznou dĺžkou štúdia (dlhodobé, krátkodobé a rýchlokurzy) na stredných odborných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK a centrách odborného vzdelávania,
- zabezpečenie prístupu k vzdelávaniu pre všetkých tak, aby sa mohli uplatniť v spoločnosti založenej na vedomostiach.

Nástroje na podporu a sledovanie ďalšieho postupu:

Kvantitatívne nástroje: ukazovatele

- percento úspešnosti absolventov vzdelávacích programov,
- podiel mládeže, ktorá predčasne opustila vzdelávanie,
- počet vzniknutých a zaniknutých odborov,
- miera redukcie a inovácie odborov vo vzťahu k meniacim sa požiadavkám trhu práce,
- počet programov, ktoré školy akreditovali

Kvalitatívne nástroje: oblasti výmeny skúseností

- možnosti, starostlivosti o deti a existencia flexibilných študijných plánov,
- možnosti ďalšieho vzdelávania učiteľov,
- odborná kompetencia poradcov v oblasti OVP,
- spolupráca zamestnávateľov so školami,
- monitorovanie trhu práce za účelom predvídania zmien kvalifikačných potrieb trhu práce,
- hodnotenie školských vzdelávacích programov,

Strategický cieľ 2.2

Zvýšenie prítlačivosti vzdelávania

Kľúčové problémy, ktoré je potrebné riešiť v záujme naplnenia cieľa 2.2:

- motivovanie mladých ľudí k tomu, aby pokračovali vo svojom vzdelávaní aj po ukončení povinnej školskej dochádzky,
- rozvíjanie kvality ľudských zdrojov v systéme riadenia vzdelávacej sústavy,
- vytvorenie novej štruktúry komunikácie so sociálnymi partnermi,
- budovanie systému ďalšieho vzdelávania v súlade s požiadavkami spoločnosti a trhu práce,
- rozšírenie funkcie škôl v oblasti odb. vzdelávania s dôrazom na vytváranie konkurenčného prostredia,
- podporovanie rozvoja dištančného vzdelávania a budovania virtuálneho vzdelávania,
- podporovanie vzdelávania znevýhodnenej a rizikovej skupiny populácie tvorbou špecifických programov a kurzov,
- podporovanie vzdelávania talentovaných a mimoriadne nadaných jedincov,
- podporovanie individualizácie a diferenciacie vzdelávacieho procesu na všetkých stupňoch OVP,
- hľadanie spôsobov zvyšovania atraktivity vzdelávania v rámci formálnych vzdelávacích systémov,
- prehĺbovanie kultúry učenia a zvyšovanie informovanosti potenciálnych žiakov.

Nástroje na podporu a sledovanie ďalšieho postupu:

Kvantitatívne nástroje: ukazovatele

- počet vzdelávacích aktivít pedagogických zamestnancov
- počet programov pre dištančné vzdelávanie vypracovaných SŠ pre žiakov v rámci projektov ESF,
- počet vzdelávacích programov pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva
- podiel mládeže, ktorá predčasne opustila vzdelávanie,
- počet vzniknutých a zaniknutých odborov,
- miera redukcie a inovácie odborov vo vzťahu k meniacim sa požiadavkám trhu práce,
- Kvalitatívne nástroje: oblasti výmeny skúseností**
- hodnotenie programov pre znevýhodnené, rizikové, talentované skupiny mládeže,
- podmienky vytvárané SŠ pre ďalšie vzdelávania učiteľov ,
- odborná kompetencia poradcov v oblasti OVP,
- rozširovanie počtu vzdelávacích programov pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva,
- motivácia rizikových skupín žiakov ku vzdelávaniu,
- kvalita spolupráce zamestnávateľov so školami,
- monitorovanie regionálneho trhu práce SOŠ za účelom predvídania kvalifikačných zmien pre potreby trhu práce.

Strategický cieľ 2.3

Podporovanie aktívneho občianstva, rovných príležitostí a sociálnej spolupatričnosti

Kľúčové problémy, ktoré je potrebné riešiť:

- podporovanie štúdia hodnôt demokracie a demokratickej účasti všetkých partnerov školy ako prípravy na aktívne občianstvo,

- začlenenie myšlienky rovných príležitostí do cieľov a praktického fungovanie systémov OVP,
- zabezpečenie spravodlivého prístupu k získavaniu kvalifikácií pre znevýhodnené skupiny žiakov a podpora ich vzdelávania,
- motivovanie mladých ľudí k tomu, aby pokračovali vo svojom vzdelávaní aj po ukončení povinnej školskej dochádzky,
- využívanie medzinárodnej spolupráce stredných škôl pri tvorbe školských vzdelávacích programov,
- podporovanie vzdelávania znevýhodnenej a rizikovej skupiny populácie zmenou metód a foriem vzdelávania,
- podporovanie vzdelávania talentovaných a mimoriadne nadaných jedincov,
- podporovanie individualizácie a diferenciacie vzdelávacieho procesu na všetkých stupňoch OVP,
- prehlbovanie kultúry učenia a zvyšovanie informovanosti potenciálnych žiakov o sociálnych a ekonomických prínosoch vzdelávania.

Nástroje na podporu a sledovanie ďalšieho postupu:

Kvantitatívne nástroje: ukazovatele

- percento účasti žiakov, rodičov a ďalších zainteresovaných strán na riadení škôl,
- počet kurzov na objednávku (zamestnávateľia, komunity, združenia, komory, atd.),
- podiel mládeže, ktorá predčasne opustila vzdelávanie,
- miera redukcie a inovácie odborov vo vzťahu k meniacim sa požiadavkám trhu práce,

Kvalitatívne nástroje: oblasti výmeny skúseností

- hodnotenie programov pre znevýhodnené, rizikové, talentované skupiny mládeže,
- možnosti ďalšieho vzdelávania učiteľov,
- príklady začlenenia znevýhodnených skupín do procesu OVP s cieľom ich motivovať k získaniu formálnej kvalifikácie
- rozširovanie počtu vzdelávacích programov pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva,
- metódy motivácie rizikových skupín obyvateľstva ku vzdelávaniu,
- spolupráca zamestnávateľov so školami,
- hodnotenie nových metód a foriem vzdelávania na stredných školách.

Strategický cieľ 2.4:

Podporovanie odbornej prípravy na gymnáziách

Kľúčové problémy, ktoré je potrebné riešiť:

- zvyšovanie záujmu žiakov o prírodovedné predmety,
- zaradovanie informácií o technických aplikáciách do vyučovania prírodovedných predmetov,
- zvyšovanie záujmu žiakov o štúdium informatiky,
- zaradovanie využívania prostriedkov IKT do vyučovania všetkých predmetov,
- zlepšenie materiálno-technického zabezpečenia vyučovania laboratórnych cvičení,
- uskutočňovanie exkurzií do priemyselných podnikov a laboratórií vysokých škôl.

Kvantitatívne nástroje: ukazovatele

- počet žiakov hlásiacich sa na technické a prírodovedné smery štúdia
- počet školských vzdelávacích programov so zaradením informácií o technických aplikáciách
- počet novo otvorených tried so zameraním na informatiku
- počet školských vzdelávacích programov so zaradením využívania prostriedkov IKT vo vyučovaní ostatných predmetov

- počet novovybudovaných laboratórií
- počet uskutočnených exkurzií

Kvalitatívne nástroje: oblasti výmeny skúseností

- vývoj záujmu žiakov o prírodovedné predmety
- spôsoby využívania IKT vo vyučovaní ostatných predmetov
- vývoj záujmu žiakov o informatiku

Strategický cieľ 3.1

Posilnenie vzťahov medzi svetom práce, výskumom a spoločnosťou

Kľúčové problémy, ktoré je potrebné riešiť:

- prehľbovanie spolupráce medzi systémami OVP a zamestnávateľmi,
- prehľbovanie spolupráce medzi systémami OVP a vysokými školami,
- rozvíjanie kvality ľudských zdrojov v systéme riadenia vzdelávacej sústavy na základe manažerstva kvality,

Nástroje na podporu a sledovanie ďalšieho postupu:

Kvantitatívne nástroje: ukazovatele

- percento žiakov v základnej odbornej príprave s možnosťou praxe priamo u zamestnávateľa,
- počet stredných škôl spolupracujúcich s vysokou školou v oblasti OVP,
- počet stredných škôl – držiteľov certifikátu systému manažerstva kvality

Kvalitatívne nástroje: oblasti výmeny skúseností

- školské vzdelávacie programy so spoluúčasťou zamestnávateľa
- školské vzdelávacie programy so spoluúčasťou spolupracujúcej vysokej školy
- prípadové štúdie popisujúce spôsoby, ktorými sa vzdelávacie inštitúcie usilujú získať partnerov, ktorí nie sú zapojení do vzdelávacieho procesu,
- hodnotenie vzdelávacích programov.
- výsledky auditu u stredných škôl s certifikátom manažerstva kvality

Strategický cieľ 3.2

Rozvíjanie podnikateľského myslenia

Kľúčové problémy, ktoré je potrebné riešiť:

- posilňovanie individuálnej iniciatívy a tvorivosti v školských vzdelávacích systémoch s cieľom rozvíjať podnikateľské myslenie,
- zlepšenie informovanosti žiakov o možnostiach podnikania po ukončení štúdia,
- poskytovanie tých kompetencií u žiakov, ktoré sú potrebné k založeniu a k prevádzkovaniu podniku,
- motivovanie mladých ľudí k tomu, aby pokračovali vo svojom vzdelávaní aj po ukončení povinnej školskej dochádzky a získali vzdelanie umožňujúce im založiť firmu,
- vzdelávania učiteľov v oblasti podnikateľského myslenia

Nástroje na podporu a sledovanie ďalšieho postupu:

Kvantitatívne nástroje: ukazovatele

- percento vzdelávacích inštitúcií poskytujúcich poradenstvo pre oblasť podnikania,
- počet školských programov so zapracovanými predmetmi o založení firmy (cvičné firmy, baťové školy, atď.),
- počet školských programov, ktorých časťou je vypracovanie podnikateľských plánov,

počet vzdelávacích programov pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva v oblasti podnikania,

Kvalitatívne nástroje: oblasti výmeny skúseností

- hodnotenie programov pre žiakov stredných škôl obsahujúcich ako predmet, resp. súčasť tvorbu podnikateľských plánov,
- hodnotenie programov pre znevýhodnené, rizikové a talentované skupiny obyvateľstva,
- ponuka vzdelávacích aktivít ako ďalšie vzdelávania podnikateľov,
- rozširovanie počtu vzdelávacích programov pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva v oblasti podnikania,
- motivácia rizikových skupín žiakov ku vzdelávaniu pre podnikanie,
- spolupráca zamestnávateľov/podnikateľov so školami,

Strategický cieľ 3.3

Skvalitňovanie prípravy žiakov a učiteľov v oblasti cudzích jazykov a využívania prostriedkov IKT

Kľúčové problémy, ktoré je potrebné riešiť:

- podporovanie štúdia dvoch, v prípade potreby viac cudzích jazykov a posilňovanie vedomia významu štúdia cudzích jazykov na stredných školách,
- motivovanie mladých ľudí k tomu, aby pokračovali vo svojom jazykovom vzdelávaní aj po ukončení povinnej školskej dochádzky,
- zdokonaľovanie a prispôsobenie spôsobov a foriem podpory štúdia a praktického používania cudzích jazykov,
- podporovanie škôl pri uplatňovaní účinných metód výučby a pri zvyšovaní motivácie v pokračovaní štúdia cudzích jazykov aj v neskoršom veku,
- motivovanie učiteľov a vytváranie podmienok pre ich celoživotné jazykové vzdelávanie aj v neskorších fázach života,
- vytvorenie vzdelávacích kurzov formou krúžkov jazykového vzdelávania na všetkých typoch stredných škôl s využitím vzdelávacích poukazov
- využívanie medzinárodnej spolupráce medzi strednými školami na výmenné pobyty a zdokonalenie ich jazykových zručností ,
- podporovanie vzdelávania znevýhodnenej a rizikovej skupiny populácie tvorbou špecifických jazykových programov a kurzov,
- podporovanie jazykového vzdelávania talentovaných a mimoriadne nadaných jedincov,
- hľadanie spôsobov zvyšovania atraktivity vzdelávania v rámci formálnych vzdelávacích systémov, ale aj v rámci neformálnych vzdelávacích systémov,
- prehĺbovanie kultúry učenia a zvyšovanie informovanosti žiakov o sociálnych a ekonomických prínosoch vzdelávania.
- podporovanie štúdia informatiky na stredných školách,
- motivovanie mladých ľudí k tomu, aby pokračovali vo svojom informatickom vzdelávaní aj po ukončení povinnej školskej dochádzky,
- motivovanie učiteľov a vytváranie podmienok pre ich informatické celoživotné vzdelávanie
- vytvorenie vzdelávacích kurzov formou krúžkov informatického vzdelávania na všetkých typoch stredných škôl s využitím vzdelávacích poukazov

- podporovanie informatického vzdelávania talentovaných a mimoriadne nadaných jedincov,

Nástroje na podporu a sledovanie ďalšieho postupu :

Kvantitatívne nástroje: ukazovatele

- percento žiakov, ktorí dosiahnu určitú úroveň jazykovej spôsobilosti v dvoch cudzích jazykoch (spoločný európsky referenčný systém hodnotenia jazykových spôsobilostí),
- percento žiakov, ktorí dosiahnu určitú úroveň jazykovej spôsobilosti v jednom cudzom jazyku (spoločný európsky referenčný systém hodnotenia jazykových spôsobilostí),
- percento učiteľov s jazykovou spôsobilosťou,
- percento učiteľov stredných škôl zapojených v jazykových programoch,
- percento žiakov zo znevýhodnených a rizikových skupín zapojených do jazykového vzdelávania,
- počet programov orientovaných na výučbu rómskeho jazyka/jazyka národnostných menšín,
- počet jazykových laboratórií na stredných školách
- percento učiteľov cudzích jazykov, ktorí mali v priebehu svojho štúdia možnosť priameho kontaktu s kultúrou a krajinou v ktorej sa daným jazykom hovorí,
- percento žiakov, ktorí dosiahnu určitú úroveň informatickej spôsobilosti (ECDL, CISCO,...),
- percento učiteľov s informatickou spôsobilosťou (ECDL, CISCO,...),
- percento učiteľov stredných škôl zapojených v informatických programoch.

Kvalitatívne nástroje: oblasti výmeny skúseností

- metódy a spôsoby výučby cudzích jazykov,
- úroveň a efektívne využívanie jazykových učební, laboratórií
- úroveň materiálo-technického vybavenia,
- spôsoby a formy podpory štúdia a praktického používania cudzích jazykov,
- spôsoby a formy podpory štúdia a praktického používania IKT na vyučovaní.

Strategický cieľ 3.4

Zvyšovanie výmenných pobytov a rozvíjanie európskej spolupráce

Kľúčové problémy, ktoré je potrebné riešiť:

- podporovanie využívania mobilitných programov pre jednotlivcov a vzdelávacie inštitúcie,
- podporovanie žiakov, mládeže, pedagógov a partnerov v oblasti OVP pre pozitívne a aktívne vnímanie významu mobilitných a výmenných stáží,
- propagovanie slovenského OVP v Európe pri výmenných pobytoch stredných škôl

Nástroje na podporu a sledovanie ďalšieho postupu:

Kvantitatívne nástroje: ukazovatele

- podiel žiakov a učiteľov v Košickom kraji, ktorí absolvovali výmenné jazykové stáže, jazykovú prípravu, pedagogickú, odbornú stáž v rámci výmenných pobytov a medzinárodnej spolupráce škôl,
- počet a štruktúra zahraničných žiakov a učiteľov z EÚ sveta, ktorí absolvujú odbornú/pedagogickú/jazykovú prípravu v SR.

Kvalitatívne nástroje: oblasti výmeny skúseností

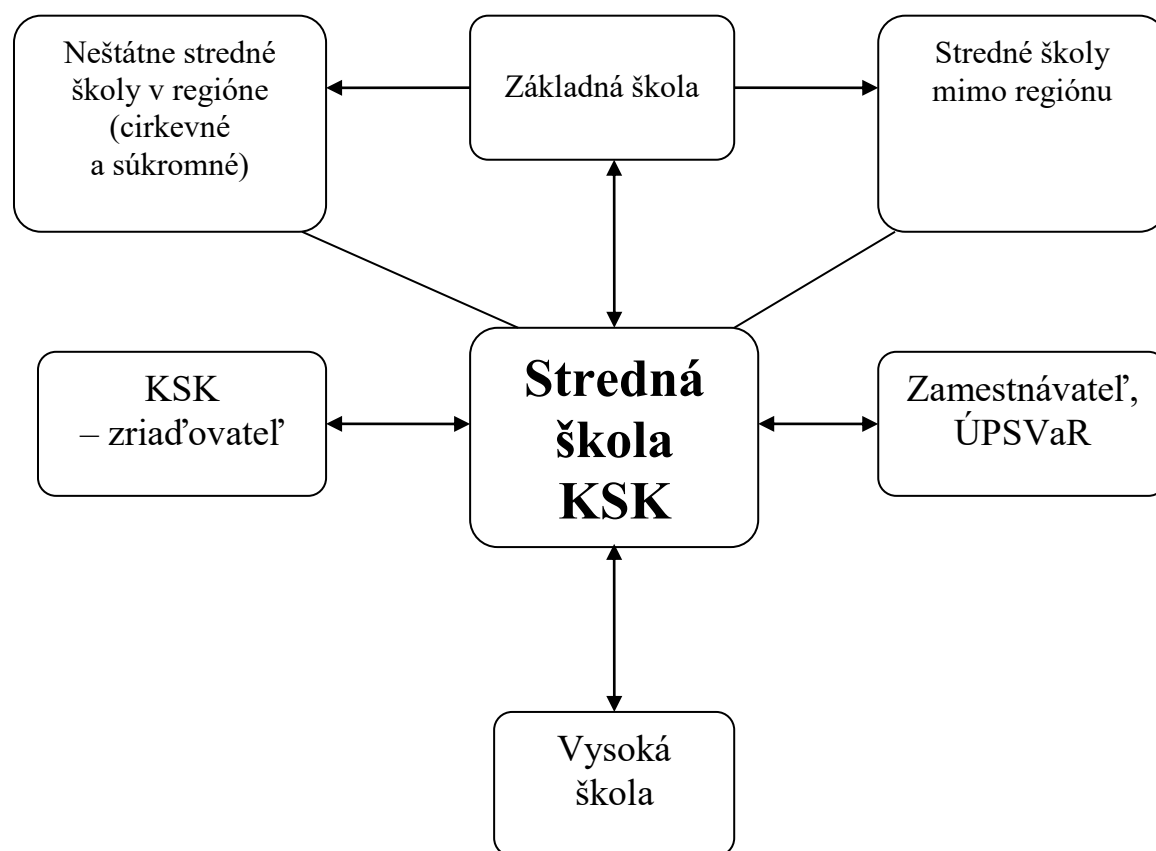
- financovanie, miera účasti a geografické rozloženie Európskych a slovenských mobilitných programov.

V rámci tejto kapitoly boli zadefinované strategické zámery a úlohy. Materiál sa dotýka rozvoja celej sústavy vzdelávania a prípravy v Košickom kraji vo vzťahu k jednotlivým sektorom ekonomiky a partnerom participujúcich na vzdelávaní a príprave. Zmysel celého dokumentu je načrtnúť strategickú líniu rozvoja vzdelávania. Žijeme v dobe prudkých a ťažko predvídateľných spoločenských zmien, ktoré sa týkajú Slovenskej republiky. Popri nenápadných ale prenikavých zmenách podmienok každodenného života – technických, politických, spoločenských a ľudských sú tu veľké procesy európske a globálne, ktoré ovplyvňujú postavenie a poslanie vzdelávacích sústav výchovy a učenia sa. Ciele a zámery v tomto dokumente umožnia jasnejšie sformulovať priority a strategické zámery vzdelávacej sústavy aj v oblasti OVP a zároveň poskytujú hlavné argumenty pre voľbu konkrétnych ciest, nástrojov ich realizácie.

5.3 Zásady riadenia a časový harmonogram

Pri implementácii Koncepcie rozvoja odborného vzdelávania na školách v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK a jej hodnotení budeme využívať kvalitatívne a kvantitatívne nástroje na podporu a sledovanie ďalšieho postupu.

Pri naplňaní strategických zámerov v rámci KROV KSK a časovania jednotlivých opatrení nesmieme zabudnúť na prostredie v ktorom sa škola nachádza.

Hlavnou úlohou zriaďovateľa bude implementácia KROV KSK. Významným poslaním základnej školy je príprava žiakov pre pokračovanie v štúdiu na strednej škole v rámci vzdelávacej cesty. Úrady práce, sov. vecí a rodiny plnia svoju úlohu pri evidencii

záujemcov o prácu, pričom spolupracujú s ostatnými zložkami. Z pohľadu realizácie strategických zámerov je prioritou významnejšie zapojiť zamestnávateľov do VVP na školách a do vybudovania COV.

Pre zabezpečenie postupu na jednotlivých úrovniach navrhujeme nasledujúce opatrenia realizovať v rámci časovej osi:

5.3.1 Koordinačná, operatívna a výkonná funkcia nad koncepciou odborného vzdelávania

Z: OŠ KSK

T: 09/2008 – trvalo

Výstup: Každoročne správa o postupe a stave opatrení vyplývajúcich z koncepcie odborného vzdelávania

Strategické zámery a ciele na ktoré sa opatrenie viaže: všetky ciele

5.3.2 Vytvorenie pracovných skupín podľa skupín študijných a učebných odborov a regiónov v zložení zástupca KSK, riaditeľa SŠ, zástupcovia zamestnávateľov a zástupcovia úradov práce.

Z: OŠ KSK

T: 09/2008

Výstup : pracovné skupiny v Košiciach, Rožňave, Spišská Nová ves, Trebišov, Michalovce

Strategické zámery a ciele na ktoré sa opatrenie viaže: všetky ciele strategického zámeru č.1

5.3.3 Priebežné hodnotiace správy vypracovávajú a predkladajú vedúci pracovných skupín na úrovni špecifických cieľov.

Z: vedúci pracovných skupín

T: 06/2009 – trvalo

Výstup: správy

Strategické zámery a ciele na ktoré sa opatrenie viaže: všetky ciele

5.3.4 Správa o stave a plnení koncepcie odborného vzdelávania pre zastupiteľstvo

Z: OŠ KSK

T: 09/2009 - trvalo

Výstup: hodnotiacia správa

Strategické zámery a ciele na ktoré sa opatrenie viaže: všetky ciele 1.1, cieľ 1.2, cieľ 1.3, cieľ 3.1

5.4. Zmena štruktúry stredných škôl – opatrenia

Zámerom OŠ KSK je, aby stredné odborné školstvo bolo flexibilné t.j. dokázalo pružne reagovať na terajšie a budúce potreby trhu práce, poskytovalo možnosti štúdia v odboroch, ktoré sú špecifické pre daný región, zohľadňovalo špecifiká jednotlivých škôl v regióne, zabezpečilo dostupnosť ku kvalitnému odbornému vzdelávaniu pre všetkých žiakov v regióne.

Pre splnenie uvedených zámerov je nevyhnutné optimalizovať sieť odborov v stredných odborných školách:

- štruktúra škôl v jednotlivých regiónoch musí zohľadňovať potreby priemyselných a poľnohospodárskych podnikov v regióne a reagovať na trendy vývoja v regióne,
- vytvoriť predpoklady pre uplatnenie absolventov stredných škôl na trhu práce,

- vytvoriť podmienky pre pokračovanie v štúdiu formou nadstavbového, pomaturitného, špecializačného a rekvalifikačného štúdia,
- vzdelanie dostupné pre všetkých.

Pri riešení prepojenosti odborného vzdelávania na trh práce je zrejmé, že úplná prepojenosť a vyhovenie požiadavkám trhu práce nie je možné, je nevyhnutné rešpektovať aj požiadavky žiakov a zákonných zástupcov žiakov, ako aj možný dopad na regionálne špecifiká. Kapacity škôl využívať na zabezpečenie celoživotného vzdelávania a vzdelávania dospelých.

5.4.1 V krátkodobom horizonte do roku 2010 spracovať na základe analýzy potrieb trhu práce a požiadaviek vysokých škôl návrh optimalizácie siete odborov a stredných odborných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK, čím sa zároveň vyprofilujú zamerania stredných odborných škôl

Z: OŠ KSK, vytvorené pracovné skupiny

T: 12/2008 – 12/2010

Výstup: optimalizovaná sieť stredných škôl a školských zariadení

Strategické zámery a ciele na ktoré sa opatrenie viaže: cieľ 1.2, cieľ 3.1, cieľ 1.5

5.4.2 V strednodobom horizonte do roku 2015 podporiť SŠ v premene na otvorené inštitúcie zabezpečujúce celoživotné vzdelávanie pre potreby zamestnávateľov aj formou služieb pre verejnosť :

- aktuálna ponuka rekvalifikačných kurzov pre zamestnancov firmy
- vzdelávací programov pre žiakov končiacich získaním osvedčenia pre určitú technológiu vo výrobe atď.

Z: Riaditelia SŠ

T: 09/2009 – trvalo

Výstup: 1. Aktuálna ponuka rekvalifikačných kurzov pre zamestnancov firmy,

2. Aktuálna ponuka vzdelávacích programov pre žiakov končiacich získaním osvedčenia pre určitú technológiu vo výrobe

3. Aktuálna ponuka v oblasti vzdelávania cudzích jazykov

4. Aktuálna ponuka v oblasti vzdelávania využívania IKT

Strategické zámery a ciele na ktoré sa opatrenie viaže: cieľ 1.2, cieľ 2.1

5.4.3 V dlhodobom horizonte do roku 2020 vytvárať optimálnu sieť stredných odborných škôl Košického kraja spolupracujúcich so zamestnávateľmi a pripravujúcich podľa ich odborných požiadaviek.

Z: OŠ KSK

T: 09/2010 – 09/2020

Výstup medziročne: 1. Správa o stave a úrovni výchovno-vzdelávacích výsledkov školy

2. Správa OŠ KSK o stave a úrovni odborného vzdelávania v Košickom kraji

Strategické zámery a ciele na ktoré sa opatrenie viaže: cieľ 1.2, cieľ 2.1

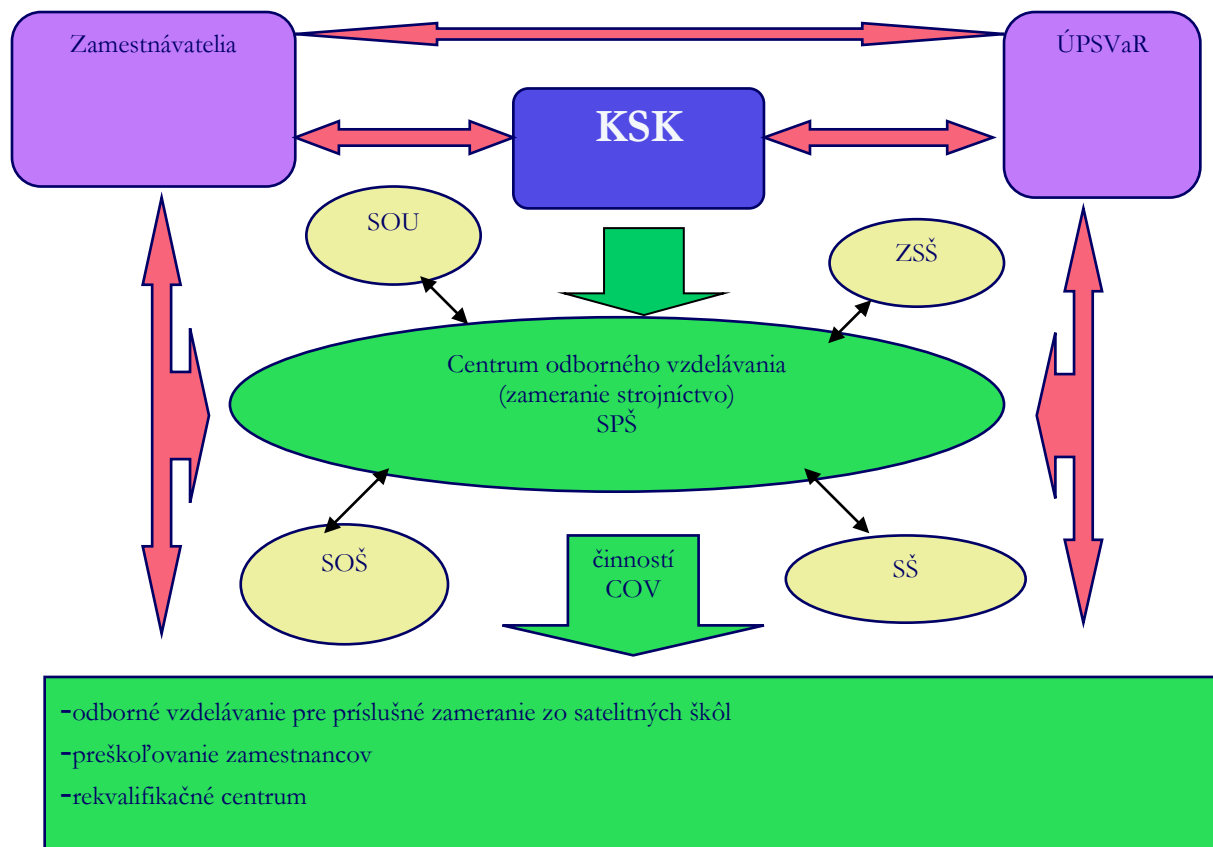
5.5 Budovanie centier odborného vzdelávania – opatrenia

Na základe strategických cieľov uvedených v kapitole 5.2 navrhujeme v časovom horizonte do dvoch rokov vytvoriť skupinu stredných škôl, ktoré získajú štatút centier

odborného vzdelávania pre príslušné odborné zameranie. V týchto centrách chceme spoluprácou zainteresovaných strán vytvoriť kvalitné podmienky pre praktickú i teoretickú prípravu, pre zavedenie nových technológií tak, aby absolvent odbornej školy tieto ovládal. Ostatné dostupné stredné odborné školy podobného zamerania budú v rámci odbornej prípravy žiakov napojené na centrum. Zároveň centrá budú slúžiť zamestnávateľom i na preškoloňovanie ich zamestnancov. Na druhej strane sa budú žiaci pripravovať pre svoje povolanie aj v podmienkach zamestnávateľov. Počas svojej existencie sa centrá budú vyvíjať a prispôsobovať požiadavkám praxe.

Týmto spôsobom máme záujem vytvoriť v odborných školách také podmienky, ktoré svojou úrovňou a priamym prepojením so zamestnávateľmi dokážu prilákať žiakov aj z prihraničných regiónov a to s cieľom poskytnúť kvalitné vzdelanie dávajúce absolventovi predpoklad uplatnenia či už v mieste svojho bydliska, v našom kraji, alebo v ktoromkoľvek regióne EÚ.

Schéma Centra odborného vzdelávania:

V záujme zabezpečenia reformy odborného vzdelávania a prípravy a v záujme skvalitnenie prípravy žiakov a v súlade s požiadavkami zamestnávateľov a trhu práce Odbor školstva KSK odporúča pri vytvorení Centier odborného vzdelávania, ktoré budú zabezpečovať činnosti podľa svojich zameraní pre Košický kraj:

5.5.1 Zasadnutie pracovných skupín a navrhnutie centra odborného vzdelávania

Z: OŠ KSK

T: 12/2008 – trvalo

Výstup: Zoznam centier s materiálno – technickým zabezpečením, jeho zameraním a určením skupiny odborov pre ktoré bude centrum zabezpečovať svoje aktivity

Strategické zámery a ciele na ktoré sa opatrenie viaže: cieľ 1.1, cieľ 1.2, cieľ 3.1

5.5.2 Zasadnutie pracovných skupín podľa zameraní centier a schválenie štatútu centra

Z: OŠ KSK

T: 10/2008 – trvalo

Výstup: Štatút centra

Strategické zámery a ciele na ktoré sa opatrenie viaže: cieľ 1.1, cieľ 1.2, cieľ 1.5

5.5.3 Prehodnotiť odbory v sieti podľa požiadaviek praxe a navrhnuť OŠ KSK sústavu odborov podľa skupín pre ktoré centrum bude budované

Z: Vedúci pracovných skupín

T: 12/2008 – 12/2010

Výstup: Výstup návrh na zmeny v sieti stredných škôl MŠ SR

Strategické zámery a ciele na ktoré sa opatrenie viaže: cieľ 1.1, cieľ 1.2, cieľ 1.5

5.5.4 V rámci Centier odbornej praxe sa zamerať na prípravu stredno-technických prevádzkových manažérskych funkcií podnikov (majstrov odborného výcviku) a manažerov malých podnikov, na prípravu na získavanie certifikátov na prevádzkovanie živností a malých podnikov, umožňovať žiakom študijných odborov získanie výučných listov, medzinárodne platných jazykových certifikátov a medzinárodne platných certifikátov ovládania IKT

Z: Vedúci pracovných skupín

T: 10/2008 – trvalo

Výstup: Ponukový list aktivít centra odborného vzdelávania

Strategické zámery a ciele na ktoré sa opatrenie viaže: cieľ 1.3, cieľ 2.1, cieľ 3.1, cieľ 3.2

5.5.5 V procese tvorby Centier odborného vzdelávania komunikovať so zamestnávateľmi za účelom profilácie a finančného zabezpečenia ich mat. technického vybavenia

Z: OŠ KSK, riaditelia COV

T: 10/2008 – trvalo

Výstup: materiálno-technické vybavenie COV

Strategické zámery a ciele na ktoré sa opatrenie viaže: cieľ 1.3, cieľ 2.1, cieľ 3.1, cieľ 3.2

5.6 Programy celoživotného vzdelávania v SOŠ – opatrenia

V dôsledku rozvoja technológií, premeny trhu práce, zmeny spoločensko-ekonomických podmienok už v súčasnej dobe nepostačuje len získanie určitého stupňa vzdelávania, ale je nevyhnutná potreba celoživotného vzdelávania s cieľom – vytvoriť podmienky pre poskytovanie možností a účasti na vzdelávaní pre všetkých občanov.

Cieľom KSK je rozšíriť formy poskytovania ďalšieho vzdelávania, realizovať kroky, ktoré budú viac motivovať školy, lepšie využívanie potenciálu škôl pre vzdelávanie dospelých. Špecifickou vrstvou obyvateľstva, ktorého vzdelávanie je potrebné riešiť sú občania zo sociálne znevýhodneného prostredia, osobitne občania, ktorí z nejakých dôvodov nenadobudli žiadnu kvalifikáciu (neukončili stredoškolské štúdium ani základné vzdelanie). Zámerom KSK je vytvoriť také podmienky na školách, aby boli schopné prevádzať celoživotné vzdelávanie formou kurzov na doplnenie základného vzdelávania a následne možnosťou získania niektorých druhov v stredoškolského vzdelania (štúdiom v učebných a študijných odboroch).

5.6.1 Identifikovanie nových zručností a profesií v spolupráci so zamestnávateľmi pre trh práce

Z: Pracovné skupiny pri OŠ KSK

T: 12/2008 – trvalo

Strategické zámery a ciele na ktoré sa opatrenie viaže: cieľ 1.1, cieľ 1.2, cieľ 1.5

5.6.2 Fórum odbornosti a zručnosti – prezentácia odborov a prác žiakov za podpory zamestnávateľov

Z: OŠ KSK, zamestnávatelia

T: 12/2008

Strategické zámery a ciele na ktoré sa opatrenie viaže: cieľ 1.4, cieľ 3.1, cieľ 2.2

5.6.3 Identifikovanie nových zručností u učiteľov odborných predmetov v spolupráci so zamestnávateľmi

Z: Riaditeľ SŠ

T: 12/2008 – trvalo

Strategické zámery a ciele na ktoré sa opatrenie viaže: cieľ 1.2

5.6.4 Zabezpečiť preškolenie učiteľov odborného vzdelávania

Z: Riaditeľ SŠ

T: 12/2008 – trvalo

Strategické zámery a ciele na ktoré sa opatrenie viaže: cieľ 1.3, cieľ 1.5

5.6.5 Organizovať na školách súťaže odbornej zručnosti, súťaže v programovaní, v prírodovedných predmetoch a technických predmetoch s cieľom zvýšenia záujmu o prírodovedné a technické smery štúdia

Z: Riaditeľ SŠ

T: 12/2008 – trvalo

Strategické zámery a ciele na ktoré sa opatrenie viaže: cieľ 1.4

5.6.6 Zabezpečenie zdokonaľovania jazykových a infromatických spôsobilostí učiteľov SŠ

Z: Riaditelia SŠ

T: 12/2008 –trvalo

Strategické zámery a ciele, na ktoré sa opatrenie viaže: Cieľ 3.3

5.6.7 Podľa požiadaviek trhu práce spracovať návrh na rekvalifikačný kurz a predložiť na akreditáciu na MŠ SR

Z: Riaditeľ SŠ

T: 5/2009 – trvalo

Strategické zámery a ciele na ktoré sa opatrenie viaže: cieľ 1.1

5.6.8 Podporovať na školách zavádzanie predmetov zameraných na rozvoj podnikateľského myslenia, tvorbu podnikateľských plánov.

Z: Riaditeľ SŠ

T: 9/2008 – trvalo

Strategické zámery a ciele na ktoré sa opatrenie viaže: cieľ 3.2

5.6.9 Podporovať na školách aktivity prepojenia účasti žiakov SŠ v laboratóriách technickej univerzity.

Z: Riaditeľ SŠ, VŠT

T: 9/2008 – trvalo

Strategické zámery a ciele na ktoré sa opatrenie viaže: cieľ 1.3, cieľ 1.4

5.7 Získanie certifikátov manažérstvo kvality v SOŠ - opatrenia

Kvalita školy je optimálne fungovanie procesov na škole, predovšetkým výučby, s ktorými sú spokojní partneri školy, čo je objektívne merané a hodnotené.

Úsilie o kvalitu školy je jedným zo súčasných trendov európskej školskej politiky. Zaisťovanie kvality odborného vzdelávania a prípravy sa stalo predmetom záujmu Európskej únie uznesením Rady EÚ z 19.12.2002 a prehlásením európskych ministrov zodpovedných za vzdelávanie na zasadaní v Kodani v dňoch 29.-30.12.2002.

Cieľom orientácie na kvalitu školy je priblížiť školu k potrebám a očakávaniam sociálnych partnerov v oblasti školských služieb. V oblasti riadenia školy, v demokratickom prostredí školy, racionálnym využívaním ľudských, materiálno-technických, priestorových a finančných zdrojov zabezpečiť, aby škola sama mohla, chcela a vedela udržiavať a rozvíjať, inovovať a transformovať svoje pôsobenie tesne späté so životom regiónu, s participáciou zúčastnených partnerov, zvlášť zamestnávateľov budúcich absolventov školy. Systémovo a cieľavedome pristupovať k plánovaniu, realizácii a pravidelnému hodnoteniu vlastného programu školy v spolupráci s partnermi školy, aby sa prebúdzali a uspokojovali rôznorodé záujmy a aspirácie žiakov a zaistila sa priaznivá klíma školy. Utvárať podmienky pre rozvoj osobnosti žiaka vo výchovno-vzdelávacom procese, napĺňať všeobecné ciele výchovy, rozvíjať kľúčové kompetencie žiakov v zodpovedajúcom vybranom učive. V programe výučby s dvojúrovňovými učebnými osnovami dosahovať špecifické ciele, plniť štandardy výučby. To všetko pri aplikácii princípov tvorivo-humánnej výučby, optimalizovaním prostriedkov, využívaním podmienok výučby. Otvárať žiakom cestu ku kvalite svojho plnohodnotného života, k sebareflexii, motivovať ich k seba rozvoju a utváraniu vlastného ega, viesť zmysluplný, bohatý a spokojný osobný život, zapájať ich do života občianskej komunity, pripravovať k efektívnemu uplatneniu sa na trhu práce, či do ďalšieho štúdia, motivovať ich pre celoživotné učenie sa.

5.7.1 Zorganizovať konferenciu za účasti riaditeľov škôl za účelom výmeny skúsenosti v oblasti aplikácie systému manažérstva kvality na stredných školách

Z: Pracovné skupiny pri OŠ KSK

T: 03/2009

Výstup: závery konferencie

Strategické zámery a ciele na ktoré sa opatrenie viaže: cieľ 2.1, cieľ 3.1

5.7.2 Zapojiť skupinu 15 škôl do procesu získavania systému manažérstva kvality na stredných školách

Z: OŠ KSK, riaditelia SŠ

T: 06/2009

Výstup: Získanie certifikátu podľa noriem ISO 9001:2000

Strategické zámery a ciele na ktoré sa opatrenie viaže: cieľ 1.5, cieľ 2.3, cieľ 2.1, cieľ 2.2, cieľ 3.3

5.7.3 Prieskum spokojnosti odberateľov škôl s kvalitou spolupracujúcich škôl

Z: riaditelia SŠ

T: 10/2010 a dvojročných cykloch

Výstup: Správa riaditeľa

Strategické zámery a ciele na ktoré sa opatrenie viaže: cieľ 1.1, cieľ 1.2, cieľ 2.3, cieľ 3.1,

5.8 Rozvoj cezhraničnej a európskej spolupráce v odbornom školstve v KSK

Odstránenie hraníc, voľný pohyb v oblasti spôsobil aj migráciu obyvateľstva hlavne zo sociálne znevýhodneného prostredia, čo spôsobilo aj pokles počtu žiakov z tohto prostredia na základných a následne aj na stredných školách.

V dôsledku voľného pohybu osôb, žiaci v prihraničných regiónoch využívajú možnosť vzdelávania sa na oboch stranách hranice. KSK v rámci sprístupnenia vzdelávania národnostným menšinám už realizoval niektoré opatrenia, ktoré umožnia štúdium v slovenskom a maďarskom jazyku s osobitným zreteľom na využitie regionálnych špecifik a zvláštnosti regiónu. Typickým príkladom pre plnenie uvedených zámerov je vytvorenie Strednej odbornej školy vinohradnícko-ovocinárskej vo Viničkách, ktorá má za cieľ prípravu žiakov v oblasti vinohradníctva a ovocinárstva, ako aj v oblasti poskytovania služieb, hlavne v cestovnom ruchu a hotelierstve. V snahe o skvalitnenie vyučovania v materinskom jazyku sa realizuje sústredenie dvojjazyčného vyučovania do centra medzibodrožia - Kráľovského Chlmca v rámci Spojenej školy. Škola štruktúrou učebných a študijných odborov umožní tak vyučovanie v odboroch tradičných v regióne, ako aj v odboroch, ktoré ich absolventom dajú možnosť uplatnenie v našom regióne ale aj mimo neho.

V moldavskom regióne sa spojením dvoch odborných škôl s dvojjazyčným vyučovaním vytvorila ZSS, ktorá môže pružnejšie reagovať na požiadavky trhu práce.

Pokračovaním cezhraničnej spolupráce je rozvoj spolupráce v európskom meradle. Trh pracovnej sily vstupom do EÚ sa rozšíril, migrácia za prácou bude naďalej pokračovať. Ponuka lacnej pracovnej sily krajín na východ od Slovenska sa môže stať zaujímavou pre investorov v snahe posunúť svoju výrobu na východ. Perspektívou pre SR sa stane rozvoj vedy a výskumu, znalostná ekonomiky a rozvoj celoživotného vzdelávania. Stredné školy už dnes sa musia na túto skutočnosť pripraviť.

5.8.1 Podpora projektov financovaných z prostriedkov EÚ podporujúcich rozvoj odborného vzdelávania

Z: OŠ KSK, riaditelia SŠ

T: 2008- 2015 podľa výziev

Výstup: projekt

Strategické zámery a ciele na ktoré sa opatrenie viaže: cieľ 2.1, cieľ 2.2, cieľ 2.3, cieľ 3.1

5.8.2 Spracovať projekt rozvoja SVOŠ vo Viničkách

Z: OŠ KSK, riaditeľ SVOŠ

T: 1/2009

Výstup: projekt

Strategické zámery a ciele na ktoré sa opatrenie viaže: viaže: cieľ 2.2, cieľ 3.1, cieľ 3.2

5.8.3 Na základe analýzy a požiadaviek zákonných zástupcov vytvoriť a ponúknuť možnosti štúdia žiakom z Maďarska na stredných školách s vyučovacím jazykom maďarským

Z: riaditeľ SŠ

T: 1/2009-2020

Výstup: školský vzdelávací program

Strategické zámery a ciele na ktoré sa opatrenie viaže: viaže: cieľ 2.1, cieľ 3.1, cieľ 3.4

5.8.4 Zatraktívniť vzdelávanie a zvýšiť konkurencieschopnosť stredných škôl s cieľom znížiť počet žiakov odchádzajúcich študovať do iných regiónov a krajín

Z: riaditeľ SŠ

T: 2009 -2020

Výstup: školský vzdelávací program

Strategické zámery a ciele na ktoré sa opatrenie viaže: viaže: cieľ 1.4, cieľ 3.1, cieľ 3.4

6. Záver

Realizáciou zámerov KROV v KSK je cez dvojúrovňový model vzdelávania v spolupráci so zamestnávateľmi vytvoriť na školách skladbu odborov tak, aby ich absolventi našli uplatnenie u zamestnávateľov prioritne v našom regióne. K tomu je potrebné využiť súčasnú motiváciu zamestnávateľov (nedostatok stredoškolsky vzdelanej odborne kvalifikovanej pracovnej sily v určitých odboroch), tiež predpokladanú budúcu motiváciu - pozitívnu cez pripravovaný Zákon o odbornom vzdelávaní

Pre to, aby sa podarilo naplniť stanovené ciele, je potrebné zapojiť do procesu vzdelávania všetky zložky, ktoré majú vplyv na jeho funkčnosť a efektívnosť. Predovšetkým **štát**, ako garant vzdelávania na všetkých úrovniach by mal vytvoriť legislatívne prostredie, ktoré bude motivujúce pre žiakov, rodičov, školy i zamestnávateľov.

Naplnením týchto cieľov bude možné z pohľadu strednej školy pripraviť žiaka pre štúdium na vysokej škole a pre trh práce tak, aby sa dokázal uplatniť v rámci regiónu prípadne v regióne ktoréhokoľvek štátu EÚ a zároveň cez naplnenie tohto zabezpečiť súčasným i potenciálnym investorom a zamestnávateľom dostatok kvalifikovanej a odborne zdatnej pracovnej sily pre rozvoj košického kraja.

7. Použité zdroje

- Pracovný program Európskej komisie Vzdelávanie a odborná príprava 2010
- Maastrichtské komuniké
- Helsinské komuniké
- Stratégia konkurencieschopnosti SR do roku 2010
- Národný program výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike na najbližších 15 až 20 rokov
- Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky – august 2006
- Analýza súčasného stavu investičného prostredia Košického samosprávneho kraja, Košice 2006
- Prognóza vývoja investičného prostredia KSK, Košice 2006
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja (analytická časť schválená uznesením č. 241/2007)
- Štatistické výsledky o nezamestnanosti absolventov škôl a mladistvých v SR, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, september 2007
- UIPS Bratislava 2003 – Získavanie, rozvoj a udržanie efektívnosti učiteľov (národná podkladová správa za SR pre OESD)
- UIPS Bratislava- Štatistická ročenka školstva SR 2007
- Školské výpočtové stredisko Michalovce – štatistické údaje o počte prijímaných žiakov 2008

Prílohová časť.

Príloha č. 1

Prehľad tabuliek:

Tabuľka č. 1 : **Štruktúra zamestnávateľov podľa okresov v rámci KSK.**

Tabuľka č. 2 : **Počet investícií podľa typov výroby v KSK.**

Tabuľka č. 3 : **Počet investícií v jednotlivých okresoch KSK.**

Tabuľka č. 4 : **Prehľad o štruktúre absolventov stredných škôl podľa odborov a jednotlivých okresov KSK.**

Tabuľka č. 5 : **Prehľad uchádzačov podľa dĺžky evidencie na ÚPSVR v rámci KSK.**

Tabuľka č. 6 : **Priame zahraničné investície KSK.**

Tabuľka č. 7 : **Poskytovanie služieb verejnosti na stredných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK.**

Tabuľka č. 8 : **Prehľad ubytovacích a stravovacích zariadení na školách v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK.**

Príloha č. 2

Dotazník pre zamestnávateľov

Príloha č. 3

Ďalšie právne normy súvisiace s odborným vzdelávaním